

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Pénzügyi Hírlevél
IX. évfolyam 4. szám 2016

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Lámfalusi Ibolya

Szerzők
Keményné Horváth Zsuzsanna
horvath.zsuzsanna@aki.gov.hu

Illés Ivett
illes.ivett@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-0984
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes
felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: (+36 1) 476-3060

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Közvetlen termelői támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok.....	6
Piaci és egyéb támogatások	7
Nemzeti támogatások	8
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	11
Állattenyésztési támogatások.....	11
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	13
Kertészeti ágazat támogatása.....	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	14
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	15
Az egyéni gazdaságok hitelállománya.....	16
A társas vállalkozások hitelállománya.....	19
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban	28
MFB-hitelprogramok.....	28
Kedvezményes EXIM-konstrukciók	31
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	35
Költségvetési kamat- és kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok.....	37
Növekedési Hitelprogram.....	38
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	41
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása.....	44
EU-referencia-kamatláb.....	45
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	46
Ágazati csódráták	49
Kiegészítő táblák.....	50

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrárium és a vidék fejlesztését célzó intézkedésekre 2016. szeptember 30-ig összességében 406,3 milliárd forintot fordítottak (1. táblázat). Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokon belül a termelőknek közvetlenül nyújtott támogatásokra 234,3 milliárd forintot, a vidékfejlesztési intézkedésekre 78,6 milliárd forintot, továbbá a halászati programokra 1,9 milliárd forintot folyósítottak. Ezen felül a piaci intézkedések keretében 14,7 milliárd forintot, a nemzeti támogatásokra pedig 76,7 milliárd forintot vettek igénybe a kedvezményezettek a harmadik negyedév végéig (1. ábra).

A 2016. szeptember 30-ig kifizetett támogatási összeg az előző év azonos időszakához képest mintegy 22 milliárd forinttal mérséklődött. A támogatás csökkenése javarészt a Vidékfejlesztési Programokra folyósított összeg 57,5 milliárd forintos mérséklődéséből származott. Ez azzal magyarázható, hogy a Darányi Ignác

Vidékfejlesztési Programban a folyósítások már a hét-éves ciklus lezárásához közeledve valósultak meg, míg az új ciklushoz kapcsolódó kifizetések – amellet, hogy érdemben megkezdődtek – továbbra is kissé elmaradtak az előző év azonos időszakától.

A „Piaci és egyéb támogatások” keretében kifizetett összeg szintén mérséklődött összességében 3,8 milliárd forinttal. A piac szabályozását szolgáló támogatások csökkenésében a borászati ágazat támogatásának 2,2 milliárd forintos mérséklődése játszotta a fő szerepet.

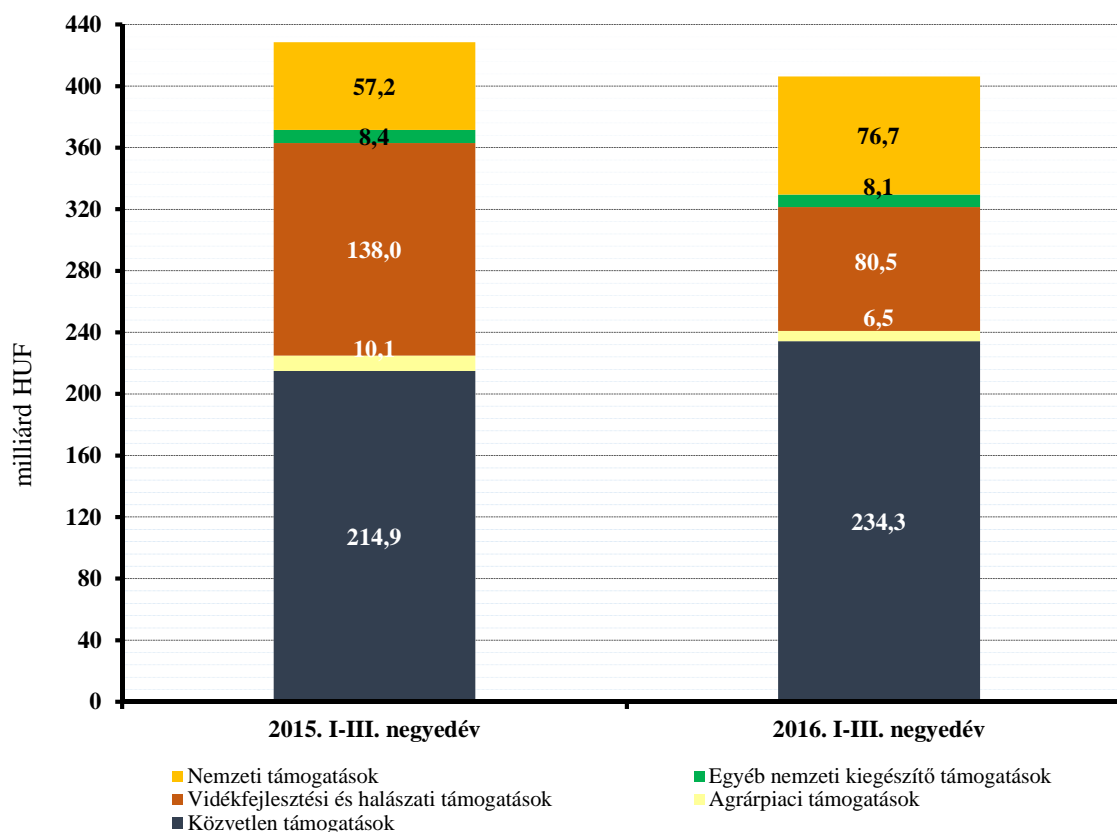
A piaci és vidékfejlesztési támogatások összegének csökkenését a közvetlen termelői kifizetések 19,5 milliárd forintos és a nemzeti támogatások 19,6 milliárd forintos növekedése valamelyest ellensúlyozta.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások, 2015 és 2016

millió HUF		
Jegyzet	2015. I–III. negyedév	2016. I–III. negyedév
I. Közvetlen termelői támogatások	214 891	234 347
II. Vidékfejlesztési és halászati programok	138 038	80 518
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)	136 649	–
Halászati Operatív Program	1 389	1 898
Vidékfejlesztési Program 2014–2020	–	78 620
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program	–	0
III. Piaci és egyéb támogatások	18 500	14 677
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	8 434	8 136
Agrárpiaci támogatások	10 066	6 541
Belpiaci intézkedések	10 245	6 525
ebből: borászati ágazat támogatása	4 150	1 931
Külpiaci intézkedések	0	0
Intervenciós költségek	–180	16
IV. Nemzeti támogatások	57 164	76 744
Agrártámogatások mindösszesen	428 593	406 286

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2015 és 2016

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési intézkedésekre folyósított 406,3 milliárd forintos támogatási összeg 75,7 százaléka (307,4 milliárd forint) európai uniós forrásból, 24,3 százaléka (98,9 milliárd forint) pedig nemzeti költségvetésből került kifizetésre (2. táblázat). A társfinanszírozással megvalósult támogatások források közti aránya hasonlóan alakult a teljes támogatási összeghez képest, azaz uniós forrásból a kifizetések 75,0, míg hazai költségvetésből a folyósított összeg 25,0 százaléka származott.

szírozással megvalósult támogatások források közti aránya hasonlóan alakult a teljes támogatási összeghez képest, azaz uniós forrásból a kifizetések 75,0, míg hazai költségvetésből a folyósított összeg 25,0 százaléka származott.

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2016

Forrás	2016. I–III. negyedévi kifizetés		
	millió HUF		
	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	76 744	–	76 744
EU-társfinanszírozású támogatások	88 654	66 522	22 132
Közvetlen EU-kifizetések	240 888	240 888	–
Összesen	406 286	307 410	98 876

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Közvetlen termelői támogatások

A termelőknek közvetlenül európai uniós forrásból 234,3 milliárd forint¹ került kifizetésre az első három negyedévben. A folyósított összeg teljes egészében a 2015. évi igénylésekhez kapcsolódott, hiszen a 2016-ban igényelt támogatások előlegfizetése október 16-án kezdődik.

A közvetlen támogatások számottevő része (110,2 milliárd forint) a zöldítési komponens keretében, további jelentős hányada (80,4 milliárd forint) pedig területalapú támogatás formájában jutott el a termelőkhez (2. ábra). Emellett a termeléshez kötött támogatásokra (Termeléshez kötött anyajuh-, anyatehéntartás, hízott-bika- és tejhasznú tehéntartás támogatása) további 15,0 milliárd forintot folyósítottak, amelynek mintegy felét a Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatás jogcímen fizették ki. A szálas és szemes fehérjenövények termesztésére összesen további 7,9 milliárd forintot, a gyümölcsstermesztés támogatására pedig 4,8 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók. A közvetlen támogatások közül továbbá a Fiala mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás kiemelésre méltó, a jogcímre

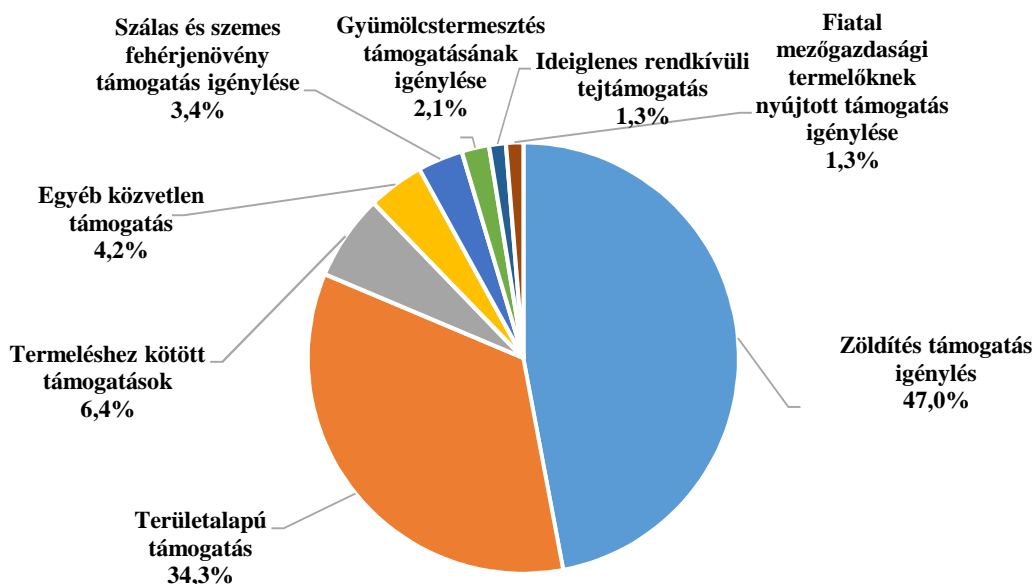
3,0 milliárd forintot folyósítottak a harmadik negyedév végéig.

Az állandó támogatásokon túl a tejlátság kezelését szolgáló intézkedésekre szintén 3,0 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók Ideiglenes rendkívüli tej-támogatás jogcímen.

A közvetlen termelői támogatások szerkezete átalakult a 2014–2020-as ciklusban. A gazdálkodók számára terület alapján igényelhető támogatások összege az 1037 hektár területméretig az előző programozási időszakhoz képest közel változatlan maradt a zöldítési feltételek betartása mellett. A támogatás 150 000 eurót meghaladó része felett viszont a degresszivitás érvényesül, így a támogatási összeg 5 százaléka kerül elvonásra. Amennyiben a támogatási összeg a 173 640 eurót meghaladja, úgy 1200 hektárra vehetnek igénybe támogatást a gazdálkodók. Emellett az elkülönített és különleges támogatások megszűntek, viszont az előző év harmadik negyedévével bezárólag még folyósítottak támogatást a jogcímekhez kapcsolódóan, így a 2015. évi támogatások ezen jogcímek kifizetéseit is tartalmazzák.

Mindezek eredményeképpen a két időszak támogatási összegének összehasonlítása a jogcímek alapján nem releváns.

2. ábra: **Közvetlen támogatások, 2016. I–III. negyedév**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

¹ A támogatási összeg a tárgyév megelőzően megszűnt jogcímekre megvalósult áthúzódó kifizetéseket is tartalmazza, amelyeket a 6. táblázatban az „Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések” sor alatt szerepeltetünk.

Vidékfejlesztési és halászati programok

A vidékfejlesztési és halászati intézkedések keretében összesen 80,5 milliárd forint támogatásban részesültek a termelők a vizsgált időszakban, amiből 78,6 milliárd forint szolgálta a vidéki területek fejlődését. További 1,9 milliárd forint kifizetése a Halászati Operatív Programban teljesült, míg a 2014–2020-as programozási ciklushoz kapcsolódó Magyar Halgazdálkodási Operatív Programra (MAHOP) nem folyósítottak támogatási összeget a 2016. év során (3. táblázat).

Az új Vidékfejlesztési Program intézkedéseire megvalósult kifizetés 82,8 százalékban európai uniós forrásból, 17,2 százalékban pedig nemzeti költségvetésből tevődött össze. A vidékfejlesztési jogcímek közül az alapvető szolgáltatások és a falvak megújítására fordították a legnagyobb összeget, 18,9 milliárd forintot, melyet javarészt uniós forrásból finanszíroztak.

További 10 milliárd forintot meghaladó összeg támogatta a tárgyi eszközökbe történő beruházást, illetve a mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztését. Emellett a közösségvezérelt helyi fejlesztésekre, az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások támogatása élvezett prioritást a kifizetett összegek alapján. A Natura 2000 területek kapcsán megvalósult és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó kifizetések, valamint az állatjóléti támogatás keretében érkezett támogatási összegek is kiemelésre érdemesek.

A 2007–2013-as tervezési és programozási időszakhoz kapcsolódó Darányi Ignác Vidékfejlesztési Programra az n+2-es szabály értelmében a 2015. év végét követően már nem történt kifizetés. Az előző ciklushoz kapcsolódó Halászati Operatív Program intézkedéseire 1,9 milliárd forintot folyósítottak a 2016. év első három negyedében.²

3. táblázat: **Vidékfejlesztési és halászati támogatások, 2015 és 2016**

	millió HUF	
Jogcím	2015. I–III. negyedév	2016. I–III. negyedév
I. Vidékfejlesztési és halászati programok	138 038	1 898
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)	136 649	–
Halászati Operatív Program	1 389	1 898
II. Vidékfejlesztési és halászati programok 2014–2020	–	78 620
Vidékfejlesztési Program	–	78 620
MAHOP	–	0
Vidékfejlesztési és halászati programok technikai segítségnyújtása	–	0
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	138 038	80 518

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

² A Halászati Operatív program esetében az n+2-es szabály a pályázat benyújtásának határidejére vonatkozott, így az 1198/2006/EK rendeletben

(EHA rendelet) foglaltak alapján a 2015. évet követően is folytatódhatnak a kifizetések a program keretében.

Piaci és egyéb támogatások

A piac szabályozását támogató intézkedésekre összességében 14,7 milliárd forintot fizettek ki 2016. szeptember 30-ig (4. táblázat). A támogatási összeg 3,8 milliárd forinttal volt kevesebb, mint az előző év azonos időszakában kifizetettek értéke. A csökkenést szinte teljes egészében az agrárpiaci támogatásokon belül a belpiac működését támogató intézkedésekre folyósított

összeg (3,7 milliárd forintos) mérséklődése eredményezte.

A belpiaci intézkedések közül a borászati ágazat támogatása számottevően, 2,2 milliárd forinttal csökkent. Emellett a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra uniós forrásból 1,3 milliárd forinttal kisebb összeget fordítottak. A programok hazai költségvetésből finanszírozott részére viszont időarányosan a tavalyihoz viszonyítva közel azonos támogatási összeg érkezett.

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2015 és 2016**

	millió HUF	
Jogcím	2015. I–III. negyedév	2016. I–III. negyedév
Agrárpiaci támogatások	10 066	6 541
Belpiaci intézkedések	10 245	6 525
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része	5 905	4 594
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>	666	476
<i>Iskolatejprogram</i>	733	585
<i>Iskolagyümölcs-program</i>	1 432	1 413
<i>Egyes speciális szövetkezők támogatása</i>	2 796	1 810
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>	277	311
Cukorilleték kiegyenlítő kamat	191	0
Borászati ágazat támogatása	4 150	1 931
<i>Szőlőültetvények szerkezet-átalakításának és átállításának támogatása</i>	2088	1450
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő lejárásának támogatása</i>	1787	381
<i>Borok promóciója harmadik országokban</i>	250	99
Külpiaci intézkedések	0	0
Intervenciók költségei	-180	16
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	8 434	8 136
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	666	476
Iskolatejprogram	3 673	3 025
Iskolagyümölcs-program	1 116	1 483
Egyes speciális szövetkezők támogatása	2 820	3 022
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	160	130
Összesen	18 500	14 677

Megjegyzés: Az agrárpiaci támogatások között szerepeltetett intervenciók költségei negatív értéke az elutasítás miatt befizetett, illetve a téves kiutalás miatt visszaszedett összegekből adódott.

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Nemzeti támogatások

A gazdálkodók 2016-ban 76,7 milliárd forint nemzeti támogatásban részesültek az év első három negyedévében (5. táblázat).

A nemzeti forrásból finanszírozott támogatások összege a tárgyévet megelőző időszak azonos kifizetéséhez képest mintegy 20 milliárd forinttal bővült. Legnagyobb mértékben a „Folyó kiadások és jövedelemtámogatások” keretében kifizetett összeg növekedett, összességében 13,9 milliárd forinttal. Emellett az agrárkár-enyhítési rendszerben igénybe vett összeg bővülése volt kiemelkedő, a kárenyhítő juttatások összege a kedvezőt-

lenebb időjárás következtében 4,9 milliárd forinttal haladta meg a 2015. év azonos időszak értékét.

Amellett, hogy a nemzeti támogatások összege jelentősen bővült, a támogatási összeg kifizetésének intenzitása is megnövekedett, ezáltal az uniós támogatások kifizetési rendjének változásából eredő termelői hátrányok enyhültek.

Az átmeneti nemzeti támogatásokra (továbbiakban ÁNT) kifizetett összeg majdnem minden jogcím esetében csökkent összességében 5,4 milliárd forinttal. Kivételt képez ez alól a Nemzeti tej támogatás, a Burley dohány kiegészítő támogatása és az Anyakecsketartás támogatása, amelyeknél a szubvenció összege bővült. Mindezek eredményeképpen az ÁNT összege 4,4 milliárd forinttal mérséklődött a vizsgált időszakban.

5. táblázat: **Nemzeti támogatások, 2015 és 2016**

	millió HUF	
Jogcím	2015. I–III. negyedév	2016. I–III. negyedév
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	53 986	67 891
ebből		
Átmeneti nemzeti támogatások	30 554	26 204
Baromfi állatjóléti támogatás	5 158	8 589
Sertés állatjóléti támogatás	6 257	6 858
Tenyézkoca állatjóléti támogatás	–	5 886
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése	6 700	7 394
Állati hulla ártalmatlanítási támogatása	2 587	2 334
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	294	294
Ideiglenes rendkívüli tej támogatás	–	2 972
Tejtermelők ideiglenes rendkívüli támogatásához kapcsolódó mezőgazdasági csekély összegű támogatás	–	3 339
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	118	1 696
Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása	1 300	754
Mezei őrszolgálat	528	636
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	294	540
Nemzeti agrárkárenyhítés	1 229	6 135
Tanyafejlesztés	764	1 095
Egyéb nemzeti támogatások	891	1 082
Nemzeti támogatások	57 164	76 744

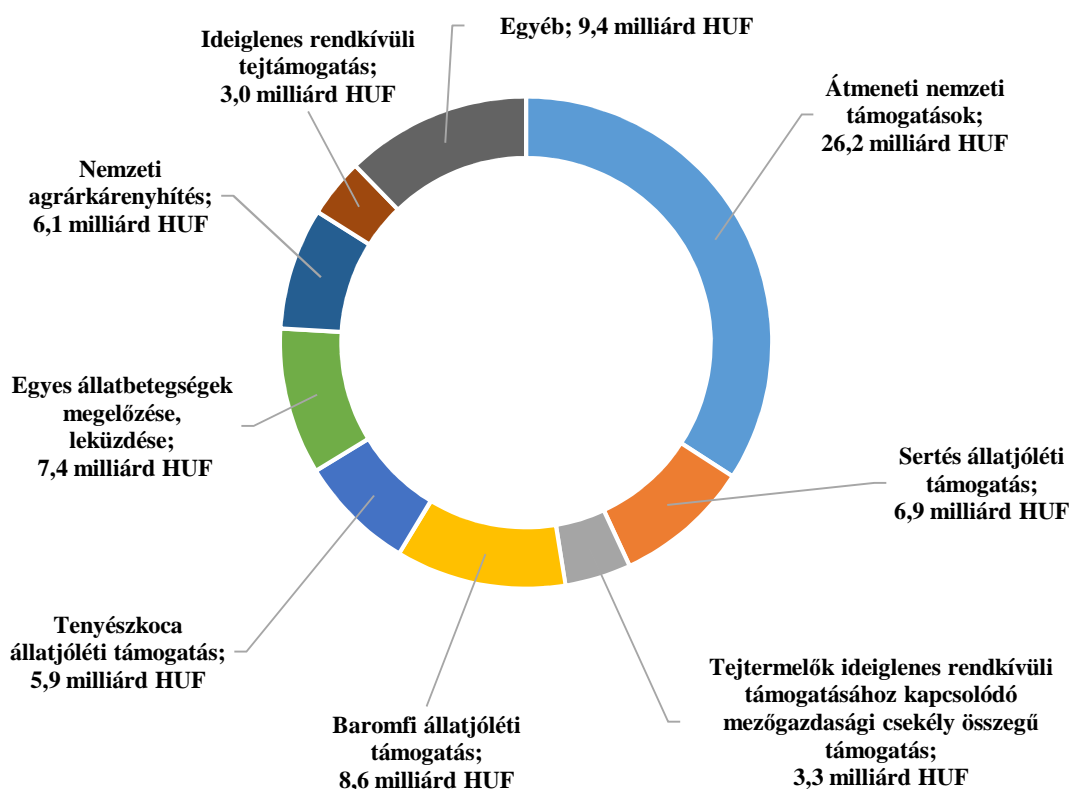
Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az ÁNT a nemzeti támogatások között továbbra is dominált, viszont a hazai költségvetésből finanszírozott támogatásokon belül csökkenő arányt (53,5 százalékról 34,1 százalék) képviselt. Az ÁNT keretében folyósított 26,2 milliárd forintos összeget kizárólag az állatjóléti támogatások (baromfi, sertés és tenyészkoca állatjóléti

támogatás) együttes, 21,3 milliárd forintos összege közelítette meg (3. ábra). A nemzeti támogatásokból a tejtermelők részesültek még nagyobb arányban, a teljes támogatási összegből 6,3 milliárd forint szolgált a termelők helyzetének javítását. Közel azonos összeget, 6,1 milliárd forintot fizettek ki továbbá a már említett agrárkáranyhítás keretében szeptember 30-ig.

3. ábra: **A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2016. I–III. negyedév**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások teljesülése részletesen, 2016. I–III. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2016. I–III. negyedév
Közvetlen támogatások	234 347,0
Területalapú támogatás	80 420,1
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 291,8
Fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás igénylése	3 002,5
Feldolgozóipari zöldségnövény támogatás igénylése	2 797,7
Gyümölcstermesztés támogatásának igénylése	4 828,1
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	2 972,3
Kisgazdaságok támogatása	2 674,5
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	1,0
Rizstermesztés támogatás igénylése	614,6
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	3 936,6
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	4 005,8
Termeléshez kötött anyajuh-támogatás	2 978,5
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	7 353,0
Termeléshez kötött hízottbika-támogatás	632,2
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	4 068,1
Zöldítési támogatás igénylése	110 222,5
Zöldségnövény termesztés támogatás igénylése	2 177,8
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések	329,0
<i>ebből: Kérődző-szerkezetátalakítás</i>	<i>317,4</i>
<i>Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás</i>	<i>7,5</i>
<i>Különleges tejtámogatás</i>	<i>0,6</i>
<i>Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás</i>	<i>3,5</i>
<i>Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs támogatás</i>	<i>0,0</i>
Átmeneti nemzeti támogatások	26 203,8
Anyajuh-támogatás	0,3
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – 2007-től elválasztott	26,5
Átmeneti nemzeti anyajuhtartás támogatása	9,4
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	2 658,7
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	977,8
Húsmarhatartás támogatás – 2007-től elválasztott	3 198,7
Nemzeti tejtámogatás	14 168,3
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	2 563,3
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	2 401,8
Anyajuhtartás de minimis támogatása	31,3
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatása	3,7
Anyakecsketartás de minimis támogatása	162,3
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések	1,6
<i>ebből: Anyatehén-támogatás – termeléstől elválasztott</i>	<i>0,1</i>
<i>Gabona, olaj-, fehérje- és rostművények területalapú támogatása</i>	<i>0,2</i>
<i>Területalapú támogatás (szántóföldi növények, dohány, rizs)</i>	<i>1,3</i>
Összesen	260 550,8

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A fejezet célja az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei számára folyósított összeg bemutatása jogcímenkénti bontásban. A támogatási jogcímek megosztása nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan intézkedések, amelyek több ágazatot érintenek (például SAPS, zöldítés), illetve egyes jogcímek több alágazatnak biztosítanak támogatást (Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül, Állathulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás stb.).

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztési ágazatban tevékenykedő gazdálkodók összességében 84,1 milliárd forint támogatásban részesültek 2016. első három negyedévében (7. táblázat). A támogatási összeg javarészt (77,2 százalékban) nemzeti költségvetésből, 22,8 százalékban pedig uniós forrásból került kifizetésre. Az állattenyésztési támogatás összegének több mint fele továbbra is a szarvasmarha-ágazat szereplőinek, a tejtermelőknek és húsmarhatartóknak biztosított támogatást, míg 15,8 százaléka a sertéságazatba, 12,5 százaléka a baromfiágazatba és 3,8 százaléka pedig a juh- és kecskeágazatba érkezett. A szubvenció további 11,3 százalékát a fent említett okokra hivatkozva nem állt módunkban felosztani az

alágazatok között.

A szarvasmarha-ágazaton belül a tejtermelők számára folyósították a legnagyobb összeget, 31,1 milliárd forintot, amelynek 45,4 százalékát Nemzeti tejtámogatás jogcímén fizették ki. A húsmarhatartók 16,4 milliárd forint támogatásban részesültek a vizsgált időszak során, amelyen belül a termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása volt a meghatározó, 7,4 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók ezen jogcímen.

A sertéstartók és -tenyésztők, illetve a baromfiágazat szereplői egyaránt kizárólag hazai forrásból részesülhetnek támogatásban. Ennek megfelelően előbbi 13,2, utóbbi pedig 10,5 milliárd forint nemzeti támogatásban részesült, mely főként állatjóléti támogatás formájában jutott el a kedvezményezettekhez. A juh- és kecskeágazatban továbbra is Termeléshez kötött anyajuh támogatás jogcímen igényeltek a gazdálkodók jelentős összeget, az ágazatba befolyt támogatás mintegy 93 százalékát. A nyúltenyésztők 61,1 millió forint támogatást vettek igénybe de minimis támogatás keretében. Azon jogcímek közül, amelyeket nem lehetett megosztani az alágazatok között, az állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére 5,5 milliárd forint, az állati hulla elszállítására és ártalmatlanítására pedig 2,3 milliárd forint támogatás érkezett 2016. szeptember 30-ig.

7. táblázat: **Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2016. I–III. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2016. I–III. negyedév
Szarvasmarha	47 535,2
Tejágazat	31 129,3
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	5 944,7
Nemzeti tejtámogatás	14 168,3
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	4 068,1
Tejtermelők ideiglenes rendkívüli támogatásához kapcsolódó mezőgazdasági csekély összegű támogatás	3 338,7
Iskolatejprogram	3 609,6
Húsmarhatartás	16 405,9
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott	3 198,7
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – termeléstől elválasztott	2 563,3
Termeléshez kötött hízottbika-tartás támogatása	632,2
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	7 353,0
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	2 658,7
Sertés	13 283,7
Tenyézkoca állatjóléti támogatás	5 885,5
Sertés állatjóléti támogatás	6 858,3
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	539,9
Baromfi	10 503,7
Baromfi állatjóléti támogatás	8 588,6
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	1 915,1
Juhok, kecskék	3 211,8
Termeléshez kötött anyajuh támogatás	2 978,5
Anyakecske de minimis támogatás	162,3
Anyajuhtartás de minimis támogatása	31,3
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatása	3,7
Átmeneti nemzeti anyajuhtartás támogatása	9,4
Anyajuhtartás kiegészítő támogatása – termeléstől elválasztott	26,5
Nyúltenyésztés	61,1
Tenyésznyúl tenyésztésbe állításának de minimis támogatása	61,1
Egyéb jogcímek	9 550,3
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin kívül)	5 479,1
Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás	2 334,3
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	441,8
Állattenyésztési feladatok	932,2
Rendezett piaci kapcsolatok kialakítása érdekében nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatás	45,1
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések ebből	317,8
<i>Kérődző-szerkezetátalakítás</i>	317,4
<i>Anyatehén-támogatás – termeléstől elválasztott</i>	0,1
<i>Anyajuh-támogatás</i>	0,3
Összesen	84 145,9

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok mintegy 204 milliárd forint támogatásban részesültek a harmadik negyedév végéig (8. táblázat). A támogatási összeg

szinte teljes egészét (98,3 százalékát) közvetlen támogatás formájában uniós forrásból, az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból (EMGA) folyósították. Nemzeti költségvetésből 3,4 milliárd forintot fizettek ki a termelők számára, mely főként a dohányágazat támogatására irányult.

8. táblázat: **A szántóföldi növénytermesztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2016. I–III. negyedév**

		millió HUF
Jogcím	2016. I–III. negyedév	
Zöldítés támogatás igénylése	110 222,5	
Területalapú támogatás	80 420,1	
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	4 005,8	
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	3 936,6	
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	2 401,8	
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 291,8	
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	977,8	
Rizstermesztés támogatásának igénylése	614,6	
Növényegészségügyi vizsgálatok támogatása	42,6	
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések	12,4	
ebből		
<i>Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás</i>	<i>7,5</i>	
<i>Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás</i>	<i>3,5</i>	
<i>Területalapú támogatás (szántóföldi növények, dohány, rizs)</i>	<i>1,3</i>	
<i>Gabona, olaj-, fehérje- és rosnövények területalapú támogatása</i>	<i>0,2</i>	
Összesen	203 926,0	

Megjegyzés: A SAPS-kifizetésekből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges. A zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás jogcímet sem lehetett megbontani, ennek eredményeképpen a kertészeti ágazat részére juttatott támogatást is tartalmaz.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazatban tevékenykedő gazdaságok számára 19,8 milliárd forint támogatást folyósítottak (9. táblázat). Az összeg közel egynegyede a gyümölcs-termesztőket és további mintegy 25 százaléka a speciális

szövetkezeteket segítette. A kertészeti ágazat támogatásának 14,6 százaléka az Iskolagyümölcs-program keretében került a kedvezményezettekhez, ezen felül pedig a feldolgozóipari zöldségnövényt termesztők részesültek jelentős támogatási összegben.

A kertészeti ágazat támogatási összege 75,5 százalékban uniós és 24,5 százalékban nemzeti költségvetésből került kifizetésre.

9. táblázat: A kertészeti ágazat részére folyósított támogatások, 2016. I–III. negyedév

		millió HUF
Jogcím	2016. I–III. negyedév	
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	4 828,1	
Feldolgozóipari zöldségnövény támogatás igénylése	2 797,7	
Egyes speciális szövetkezetek támogatása	4 831,2	
Iskolagyümölcs-program	2 895,8	
Zöldségnövény termesztés támogatás igénylése	2 177,8	
Borászati ágazat támogatása	1 930,8	
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	293,9	
Fűszerpaprika-termelők de minimis támogatása	53,3	
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések ebből	7,5	
<i>Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás</i>	<i>7,5</i>	
Összesen	19 816,1	

Megjegyzés: A zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás jogcímet nem lehetett felosztani az alágazatok között, ennek eredményeképpen a szántóföldi növénytermesztési ágazat részére juttatott támogatást is tartalmaz az összesítés.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer keretében 7,8 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók 2016. szeptember 30-ig (10. táblázat). A felhasznált

összeg számottevő részét (78,3 százalékban) az első pillér, azaz a nemzeti agrárkárnyújtási rendszer keretében fizették ki. A fennmaradó 1,7 milliárd forint támogatási összeg mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás (II. pillér) formájában jutott el a kedvezményezettekhez, mely állami költségvetésből került folyósításra.

10. táblázat: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer kifizetései, 2016. I–III. negyedév

		millió HUF
Jogcím	2016. I–III. negyedév	
Nemzeti agrárkárnyújtás	6 135,4	
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás	1 695,5	
Összesen	7 830,9	

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hiteligazdálkodása

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) elemzése szerint a bankok vállalati hitelezési aktivitása élénkült, az éves kkv-hiteldinamika elérte a fenntartható növekedéshez szükséges 5-10 százalékos szintet. A pozitív gazdasági változásokat a jegybanki programok (Növekedési Hitelprogram, Piaci Hitelprogram) is segítették. A hitelkínálat lazítása tovább javította a kkv-k hitelfelvételi lehetőségeit. A jövőben a hosszú lejáratú hitelek iránti kereslet élénkülésére számítanak a szakemberek, és a várakozások szerint a tárgyi eszközökbe történő befektetések emelkedése az éven túli hitelek állományát növelheti a jövőben.

Az EU-ban átlagosan 1,0 százalékkal gyarapodott a vállalati hitelállomány. A Visegrádi országokban és a balti államokban éves összevetésben ugyancsak növekedett a nem pénzügyi vállalatok által felvett hitelek értéke, kivéve Horvátországot, ahol stagnált, Romániában és Szlovéniában pedig csökkent.

Az MNB 2016 januárjában elindította a Növekedéstámogató Programot (NTP), ami a bankok piaci hitelezéshez való visszatérését segíti elő a Növekedési Hitelprogram (NHP) fokozatos kivezetésével és a pozitív ösztönzést jelentő új Piaci Hitelprogram (PHP) meghirdetésével. A PHP keretében a hitelösztönzés fő eszközévé a hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsereügylet (HIRS)³ vált, ezen felül kiegészítő eszközként a preferenciális betéti lehetőség áll még rendelkezésre a jövőben. A bankok vállalják, hogy a HIRS-igénybevétel negyedének megfelelő mértékben növelik a kkv-hitelezési aktivitásukat az ügyletek futamideje alatt.

Az elmúlt három évet figyelembe véve megállapítható, hogy a nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 2013 szeptemberétől fokozatosan esett. Bár a hitelállomány csökkenése 2016 első negyedében megállt és ezután 1,1 százalékkal nőtt, ugyanakkor

az aktuális negyedévben ismét mérséklődés következett be 5903,6 milliárd forintról 5884,8 milliárd forintra.

Éves összehasonlításban az említett hitelállomány több mint felét (58,5 százalék) kitevő forinthitelek 5,4 százalékkal 3440,4 milliárd forintra emelkedtek, a devizahitelek 16,3 százalékkal tovább csökkentek 2444,4 milliárd forintra 2015 harmadik negyedévéhez képest. Makroszinten a hitelállományból a rövid lejáratú hitelek értéke 2,7 százalékkal, 1688,5 milliárd forintról 1733,5 milliárd forintra nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. A hosszú lejáratú hitelállomány ugyanezen időszakhoz képest 7,9 százalékkal lett kevesebb, értéke 4151,3 milliárd forintot tett ki.

Az egyéni gazdaságok hitelállománya elsősorban a mezőgazdaságban nőtt meg jelentősen az előző negyedévhez képest, miközben az élelmiszeriparban stagnált. A társas vállalkozásoknál a mezőgazdasággal foglalkozók hitelállománya csökkent, az élelmiszeripari vállalkozásoké ellenben bővült 2016 harmadik negyedévében.

A Magyar Lízingszövetség előrejelzése szerint a jövőben folytatódhat a stabil növekedés a piacon. A járműpiac bővülésével párhuzamosan gyarapodó járműfinanszírozás mellett a termelőeszköz- és gépfinanszírozásban is növekedés várható, részben azért, mert a lízingcégek által kínált eszközfinanszírozási megoldások versenyképesek a banki konstrukciókkal.

Az NHP III. szakaszában (2016. január 1-től október 4-ig) részt vevő hitelintézetek 231,8 milliárd forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé. A több mint 9 ezer ügylethez (9487) 6890 vállalkozás kapcsolódott. A jelenleg ténylegesen kint lévő – azaz a múltbeli törlesztéseket, valamint a még le nem hívott hitelrészeket nem tartalmazó – hitelállomány 168 milliárd forint volt.

³ A HIRS a bankok kkv-hitelezéséből adódó kamatkockázatának 1-3 éves futamidőn való kezelésével támogatja a hitelezési aktivitást, a preferenciális

betéti lehetőség pedig a bankok likviditáskezelését segíti elő, ezáltal ugyan csak ösztönözve a hitelezést. A HIRS keretösszege 1000 milliárd forint.

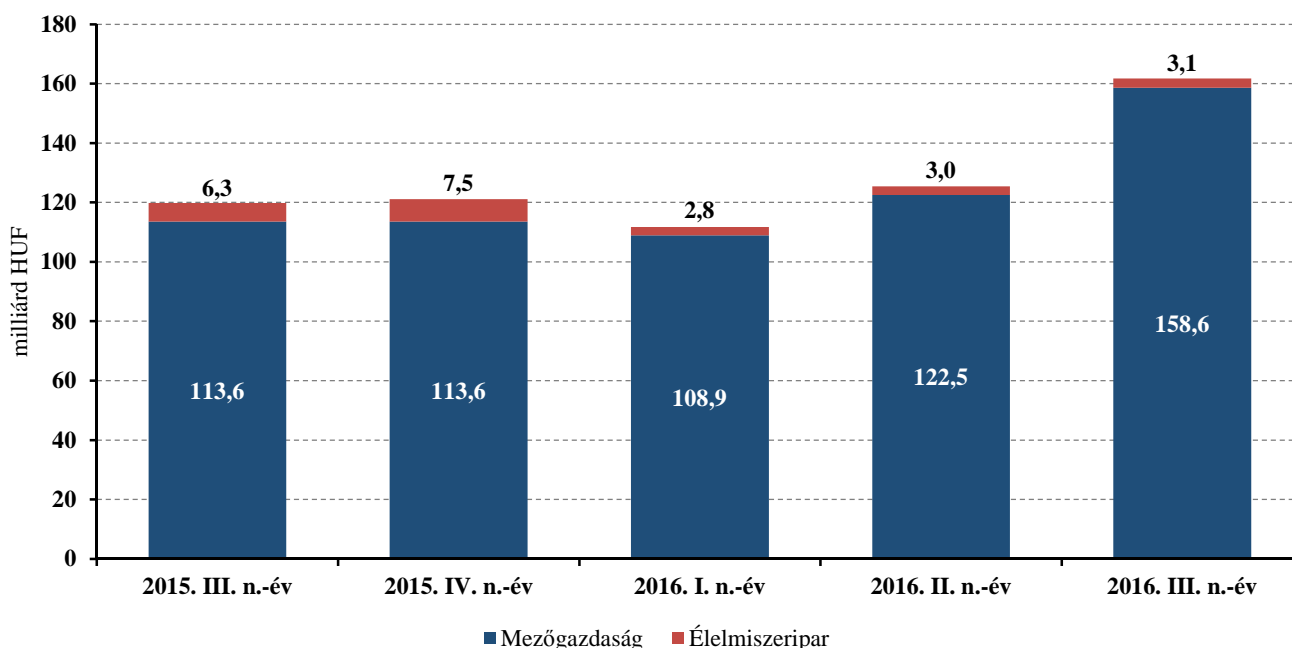
Az egyéni gazdaságok hitelállománya

A mezőgazdasági és élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelei az előző negyedévhez képest 28,9 százalékkal 161,7 milliárd forintra emelkedtek 2016 harmadik negyedévében. A fennálló állomány mintegy egyötödét (21,0 milliárd forintot) az egyéb, be nem sorolt hitelek (lombardhitelek, szabad felhasználású, jelzálog-, személyi hitelek stb.) adták. A teljes hitelállományból 98,1 százalékot a mezőgazdasági, 1,9 százalékot az élelmiszeripari szakágazatok képviseltek az aktuális negyedévben. Figyelemre méltó, hogy a mezőgazdaság egyéni gazdaságainak hitelállománya erőteljesen,

36,1 milliárd forinttal nőtt az előző negyedévhez képest, valószínűsíthető, hogy a földhitelprogramhoz és NHP-hoz kapcsolódó hitelfelvételek jelentkeztek a 2016. harmadik negyedévi értékekben. Az élelmiszeripar egyéni gazdaságainál ugyanakkor a hitelállomány értéke az előző negyedévi 3 milliárd forint körül stagnált (4. ábra).

A mezőgazdaság egyéni gazdaságainál a hitelállomány bővülését elsősorban a Növekedési Hitelprogram III. szakaszában felvehető hitelek (beruházási hitel), az MFB földhitelprogram, az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel, a Piaci Hitelprogram, valamint az alacsony vállalati kamatláb ösztönözte. A hitelállomány növekedésének több mint felét a piaci hitelek adták.

4. ábra: Az egyéni gazdaságok hitelállománya 2015 és 2016 harmadik negyedéve között

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

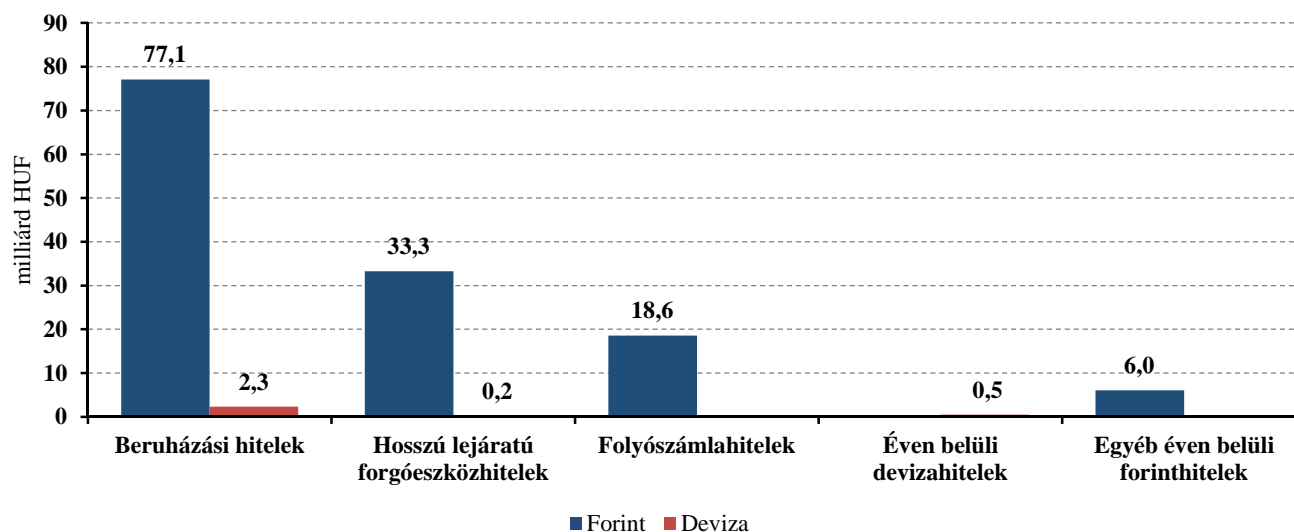
A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságok hiteleinek értéke 122,5 milliárd forintról 158,6 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévben, azaz 29,5 százalékkal haladta meg az előző negyedévi értékét. A bővülés elsősorban a beruházási hitelek növekedésének tulajdonítható, amelyek értéke 23,0 milliárd forinttal emelkedett, de nőtt a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek állománya is 4,0 milliárd forinttal, a forint folyószámlahiteleké 1,5 milliárd forinttal, és

az éven belüli hiteleké 3,0 milliárd forinttal.

A teljes mezőgazdasági hitelállományból a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek értéke összesen 71,2 százalékot (112,9 milliárd forint) jelentett (5. ábra). A kedvezményes hitelprogramokhoz nem kötődő (piaci) hitelállomány tovább nőtt, és a teljes hitelösszeg 54,7 százalékát tette ki az aktuális negyedévben.

5. ábra: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2016 III. negyedévében**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságon belül a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó gazdaságok hiteleinek értéke 81,6 milliárd forintról 26,8 milliárd forintra nőtt, így 108,4 milliárd forint volt az aktuális negyedévben. A szántóföldi növénytermesztés ezzel a mezőgazdasági egyéni gazdaságok hiteleinek 68,3 százalékát tudhatta magáénak (11. táblázat). Az állattenyésztés hitelállománya 5,6, az egyéb és kertészeti szakágazatok által felvett

hitel 1,8-1,9 milliárd forinttal nőtt. Az állattenyésztés részesedése így 14,3 százalékot, a kertészeté 6,5 százalékot tett ki. Az egyes szakágazatok közül a szarvasmarha-tenyésztéssel foglalkozók által felvett beruházási hitelállomány értéke több mint 50 százalékkal (53,6 százalék) nőtt 2016 második negyedévéhez képest, a kertészeti ágazatban 1,9 milliárd forintnyi emelkedést könyvelhettek el.

11. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban, 2016 III. negyedévében**

		milliárd HUF			
Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	108,4	57,2	22,6	11,6	4,0
Állattenyésztés	22,7	10,1	6,3	3,2	1,0
ebből					
baromfi	5,5	2,3	1,4	1,1	0,1
sertés	4,2	2,4	0,9	0,5	0,1
szarvasmarha	8,3	3,2	3,1	1,0	0,4
Kertészet	10,3	5,0	1,9	1,5	0,5
Egyéb	17,3	7,2	2,7	2,3	1,0
Összesen	158,6	79,4	33,5	18,6	6,5

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságban újonnan folyósított hitelállomány értéke jelentősen megugrott az előző negyedévhez képest. Értéke 40,2 milliárd forint volt, ebből a piaci hitelek állománya több mint 70 százalékot (72,9 százalék), azaz 29,3 milliárd forintot tett ki. A legtöbb új hitelt továbbra is a szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságok vették fel 29,4 milliárd forint értékben, amelyből a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 3,9 milliárd forintot, a beruházási hitelek 18,0 milliárd forintot,

azaz együttesen 54,3 százalékot képviseltek az új mezőgazdasági hitelek állományából. A kertészeti ágazat egyéni gazdaságainál a beruházási hitelek 0,3 milliárd forintról 0,9 milliárd forintra nőttek az előző negyedévi értékhez képest (12. táblázat). Megjegyzendő, hogy az újonnan folyósított beruházási hitelállomány minden szakágazat esetében jelentősen tovább emelkedett az egyelő korábbi időszakhoz viszonyítva, ami az NHP népszerűségének is köszönhető.

12. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok újonnan folyósított hitelállománya 2016 III. negyedévében, kiemelt hitelcélak szerint**

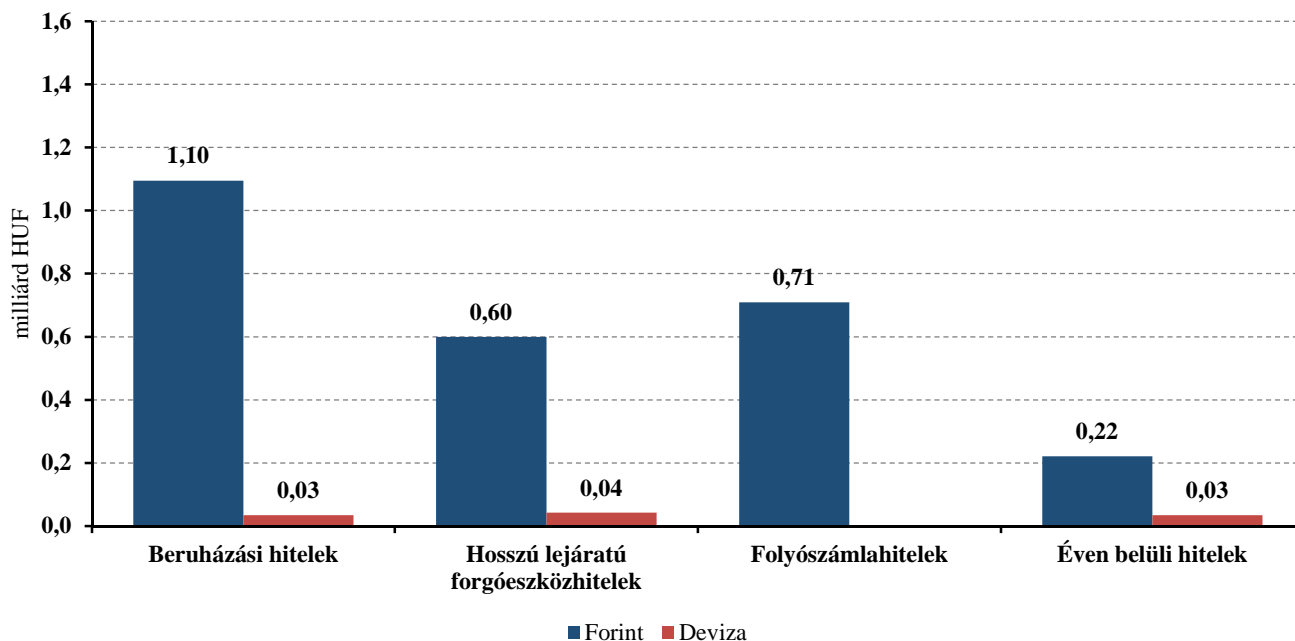
Szakágazat	Forinthitelek				Devizahitelek összesen	Egyéb forint-hitelek	Összesen
	beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek			
Szántóföldi növénytermesztés	17,99	3,86	1,50	1,86	0,67	28,76	29,43
Állattenyésztés	2,55	2,28	0,71	0,45	0,13	6,56	6,69
ebből							
<i>baromfi</i>	0,58	0,19	0,19	0,01	0,00	1,03	1,03
<i>sertés</i>	0,85	0,19	0,23	0,06	0,00	1,34	1,34
<i>szarvasmarha</i>	0,46	1,62	0,20	0,24	0,13	2,59	2,72
Kertészet	0,87	0,50	0,11	0,09	0,00	1,72	1,72
Egyéb	0,79	0,31	0,20	0,24	0,33	2,04	2,37
Összesen	22,19	6,94	2,52	2,64	1,12	39,08	40,21

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak teljes hitelállománya az előző negyedévhez képest több mint 100,0 millió forinttal növekedett, 3,1 milliárd forint volt 2016 harmadik negyedévében. A teljes élelmiszeripari egyéni hitelállomány 3,1 milliárd forintnyi értékéből a piaci hitelállomány 1,9 milliárd forintot képviselt. Az ágazatban az összes hitel 35,1 százalékát a forintalapú beruházási hitelek (1,1 milliárd forint) és a forint folyószámlahitelek (22,7 százalék) jelentették

(6. ábra). Az élelmiszeripari ágazat egyéni gazdaságainál a devizaalapú hitelek állománya ugyan csökkent, de még így is több mint kétszer nagyobb arányban vannak jelen a mezőgazdasághoz képest, azaz a teljes ágazati hitelállomány 3,5 százaléka (0,1 milliárd forint) devizaalapú hitel volt az aktuális negyedévben. A mezőgazdasági egyéni vállalkozásoknál ugyanezen hitelek állománya mindössze 2,0 százalékot tett ki.

6. ábra: Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2016 III. negyedévében

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállománya

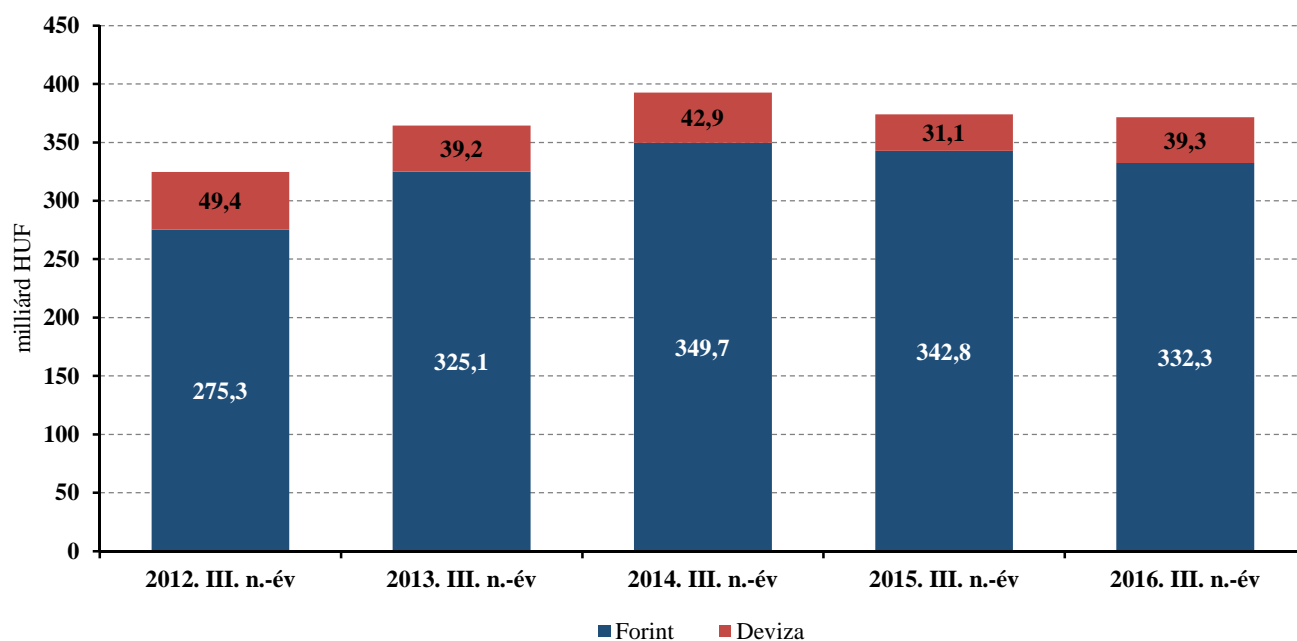
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya mérsékelten csökkent (–0,6 százalék), az élelmiszeripari társas vállalkozásoké 3,0 százalékkal nőtt 2015 harmadik negyedévéhez képest.

A nemzetgazdasági hitelállományból (5884,8 milliárd forint) a mezőgazdasági társas vállalkozások 371,6 milliárd forintot, az élelmiszeripari társas vállalkozásoké 386,4 milliárd forintot tudhattak magukénak,

azaz 6,3-6,6 százalékban részesedtek, ami azt jelenti, hogy a két ágazat részaránya külön-külön is kissé emelkedett, és együttesen a teljes hitelállomány 12,9 százalékát (758,0 milliárd forint) tették ki.

A mezőgazdasági társas vállalkozások forinthitelének részaránya továbbra is 90 százalék körüli (89,4 százalék) részesedéssel bírt a devizahitelekkel szemben 2016 harmadik negyedévében (7. ábra). A forinthitel értéke 3,1 százalékkal 332,3 milliárd forintra csökkent, a devizahitelek összege 29,6 százalékkal 39,3 milliárd forintra nőtt.

7. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

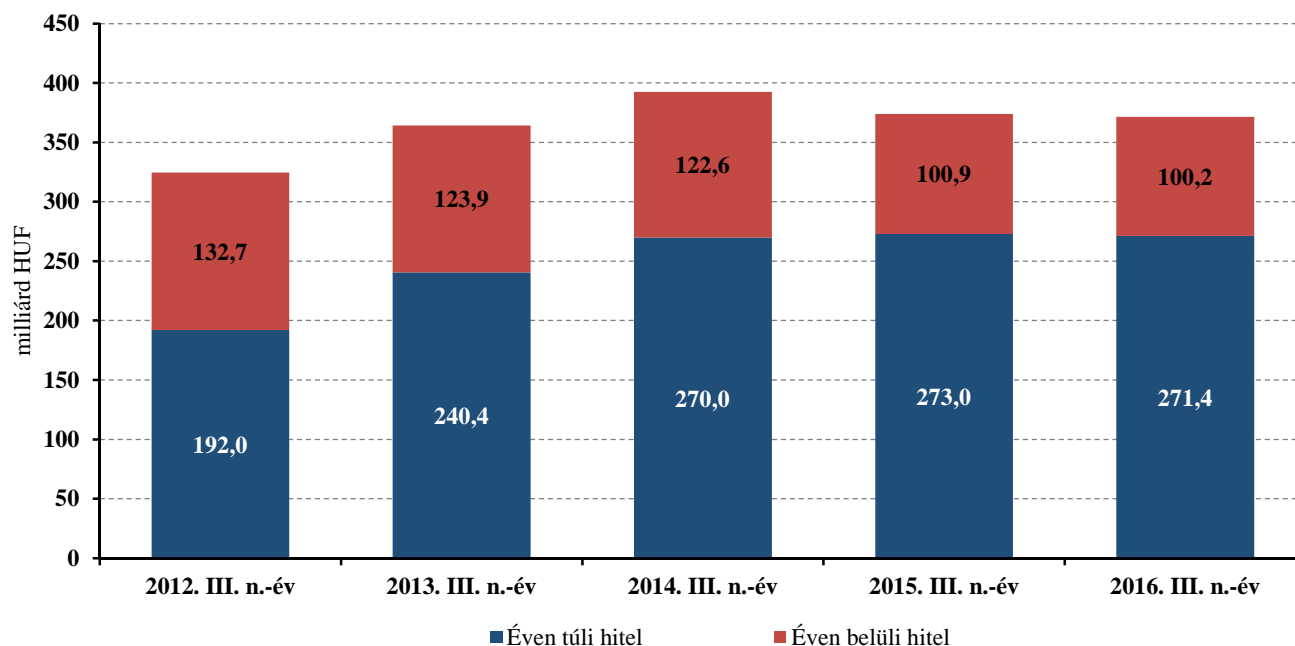

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál a teljes hitelállomány 73,0 százalékát kitevő éven túli hitelek állománya bár alig változott az előző év azonos időszakához képest, mégis tendenciáját nézve megállapítható, hogy részaránya az összes hitelen belül fokozatosan nőtt. Az állomány értéke a kedvezményes hitelkonstrukcióknak köszönhetően 35,5 százalékkal ha-

ladta meg az öt évvel ezelőtti értéket (194,1 milliárd forint). Az éven belüli hitelek állományának 100,2 milliárd forintnyi értéke viszont 2016 harmadik negyedévében továbbra is az elmúlt öt év legalacsonyabb hitelösszegének felelt meg. Mindez vélhetően annak köszönhető, hogy a forgóeszközhitelek egyre inkább éven túli (1-3 éves) futamidejűek, amelyhez az NHP is nagyban hozzájárult (8. ábra).

8. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratidő szerint

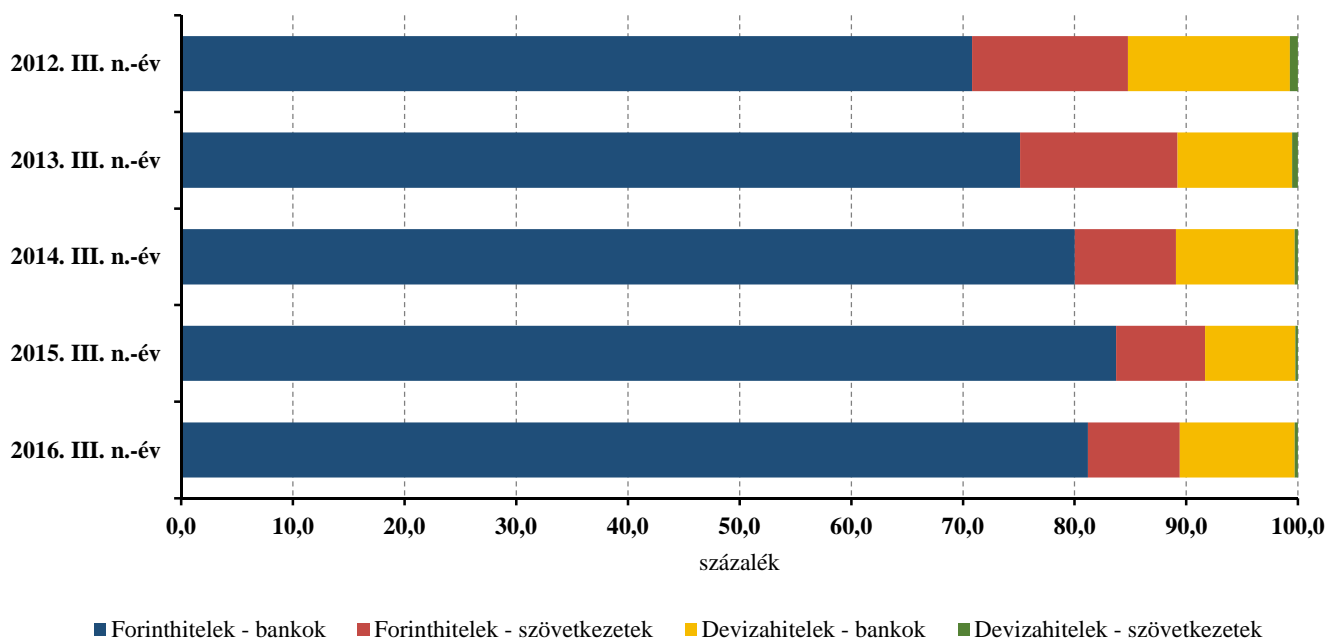

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A bankok, szakosított hitelintézetek és a külföldi hitelintézetek által nyújtott hitelek (továbbiakban: banki hitelek) részaránya továbbra is magasabb a szövetkezeti hitelállománynál, ennek megfelelően a banki hitelek 91,5 százalékát adták a mezőgazdaság hitelállományának, ami 6,2 százalékponttal nagyobb az öt évvel ez előtti arányszámnál.

A banki hitelek értéke 0,9 százalékkal 339,9 milliárd forintra csökkent, a szövetkezeti hitelállomány 2,8 százalékkal 31,7 milliárd forintra nőtt 2015 harmadik negyedévéhez viszonyítva (9. ábra). A mezőgazdasági hitelállomány mérséklődését elsősorban a banki forint- és devizaalapú hitelek értékének csökkenése eredményezte.

9. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállományáról a Földművelésügyi Minisztérium is végez adatgyűjtést 2016 áprilisa óta. Ennek lényege, hogy az agrárfinanszírozásban meghatározó pénzügyintézetek részletesebb, hitelcél, al- és szakágazati, valamint gazdálkodási forma szerinti részletezettségű adatokat bocsátanak rendelkezésre. Az adatok az MNB társas vállalkozások hitelállomány értékeivel közel azonos reprezentativitást képviselnek.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül a szántóföldi növénytermesztéssel és az állattenyésztéssel foglalkozók a mezőgazdasági hitelállomány 73,4 százalékát tették ki. Az ágazatban elsősorban a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek domináltak, ezek a 347,2 milliárd forintnyi hitelösszezből 60,1 százalékot jelentettek.

Forrásalapon a forintalapú hitelek részesedése 91,7 százalék, a devizaalapúaké 8,3 százalék volt. A piaci hitelek értéke meghaladta a 200 milliárd forintot (202,2 milliárd forint), ami a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának 58,2 százalékát adta (13. táblázat).

Az újonnan folyósított hitelállomány a mezőgazdaság társas vállalkozásainál 43,8 milliárd forint volt, ami több mint 40 százalékkal múlta felül az előző negyedévben folyósított hitelértéket. A hitelek legnagyobb része a szántóföldi növénytermesztőkhöz (38,0 százalék) és az állattenyésztőkhöz (43,6 százalék) került. A teljes mezőgazdasági hitelösszezből a piaci hitel értéke 78,5 százalékot, azaz 34,4 milliárd forintot tett ki.

13. táblázat: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban, 2016 III. negyedévében

milliárd HUF

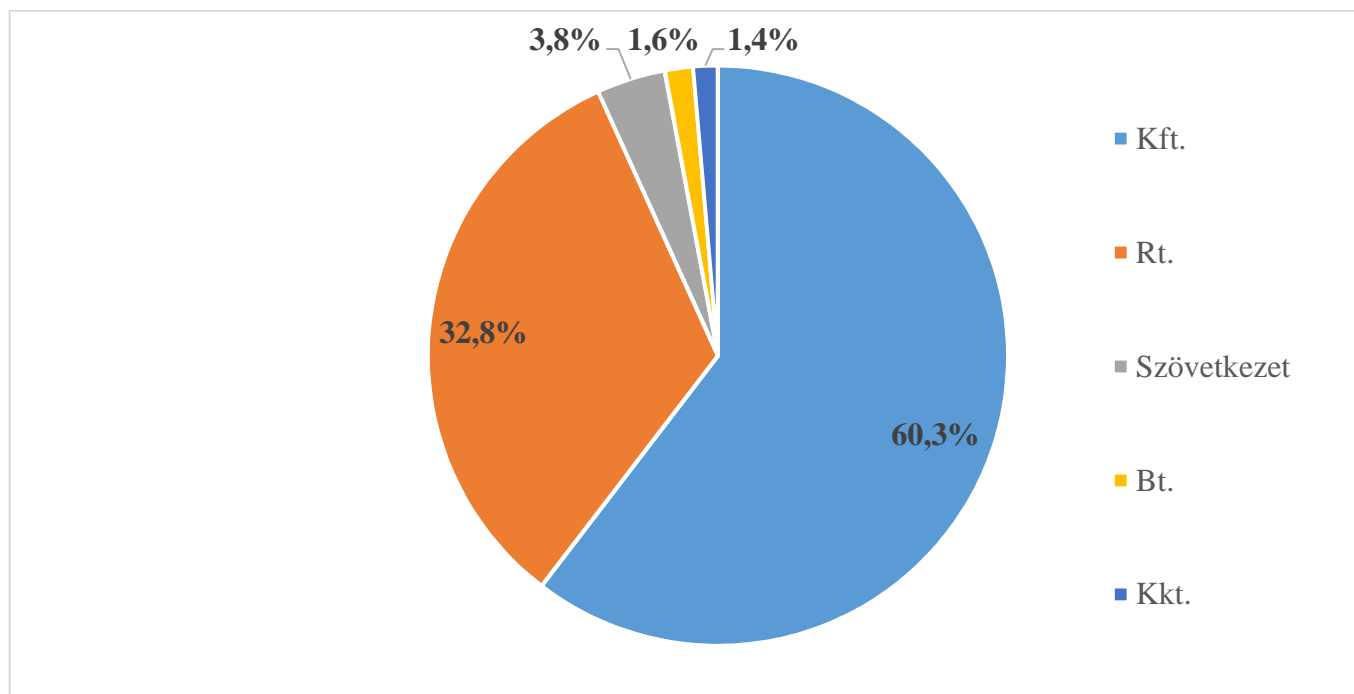
Szakágazat	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek	Összesen
Szántóföldi növénytermesztés	49,2	42,0	12,5	12,1	132,9
Állattenyésztés	48,2	39,1	9,4	16,0	122,0
ebből					
baromfi	16,4	9,9	2,3	4,0	35,9
sertés	12,6	12,9	3,1	5,9	37,1
szarvasmarha	16,8	13,9	3,4	5,8	43,0
Kertészet	5,6	2,5	0,9	0,6	11,0
Egyéb	21,8	21,2	6,2	28,5	81,2
Összesen	124,9	104,8	29,0	57,2	347,2

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve megállapítható, hogy a hitelek túlnyomó többsége (92,1 százalék) kft.-khez és rt.-khez került 2016 harmadik negyedévében. A szövetkezők részesedése

13,3 milliárd forint volt, a bt.-k és kkt.-k által felvett hitelek összességében 3,0 százalékot jelentettek a teljes hitelállományból (10. ábra).

10. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási forma szerint 2016 III. negyedévében

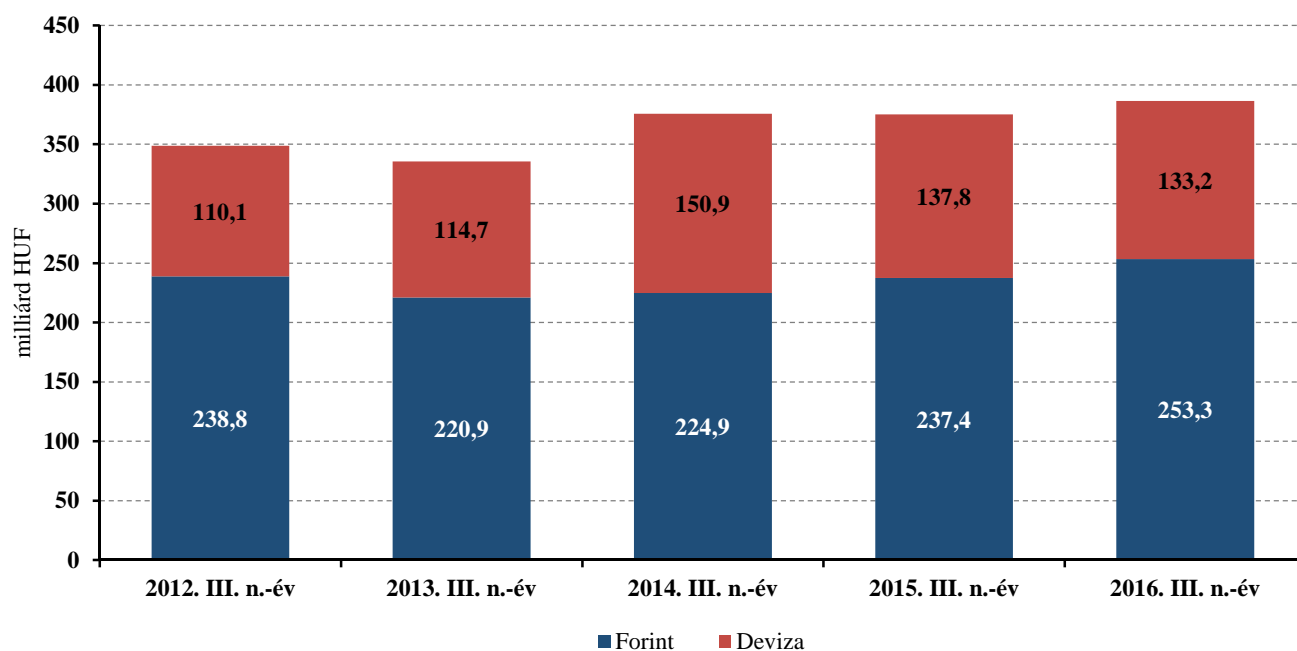

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának nagysága továbbra is meghaladta a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományát, így a 2013-ban és 2014-ben meglévő 1-30 milliárd forint közötti különbség megfordult az élelmiszeripar javára. A hitelállomány 386,4 milliárd forint volt 2016 harmadik negyedévében, azaz 3,0 százalékkal bővült az

előző év ugyanezen időszakához viszonyítva. A forintalapú hitelek 6,7 százalékkal 253,3 milliárd forintra nőttek, a devizahitelek értéke 3,3 százalékkal 133,2 milliárd forintra csökkent az előző év harmadik negyedévéhez képest (11. ábra).

11. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

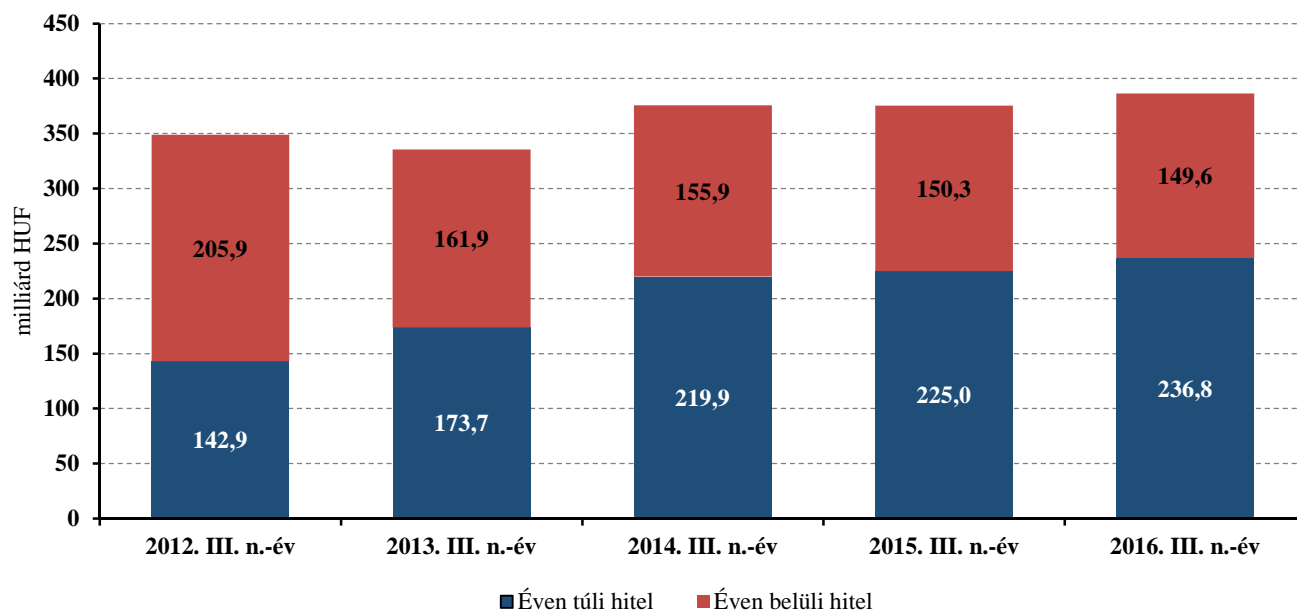
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kedvezően változott a hitelszerkezet és tovább erősödött a bankok bizalma az élelmiszeripari vállalkozások felé, mivel a társas vállalkozások éven túli hiteleinek értéke 5,3 százalékkal, 225,0 milliárd forintról

236,8 milliárd forintra nőtt az előző év ugyanezen értékéhez képest. Az éven belüli hitelek 0,4 százalékkal maradtak el a 2015. harmadik negyedévi értéktől, azaz 149,6 milliárd forintra mérséklődtek (12. ábra).

12. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratí idő szerint

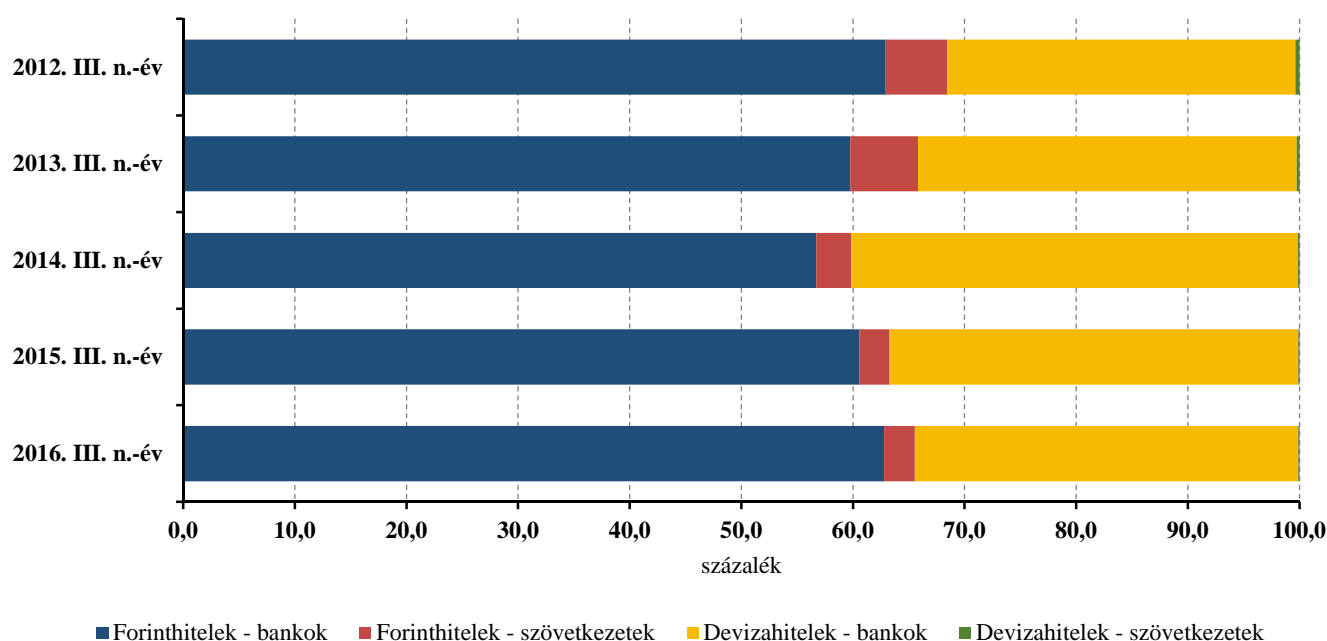

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari ágazatban a banki hitelek részaránya öt év alatt 97,2 százalékra emelkedett, a szövetkezeti hitelállomány ugyanezen időszakban 5,9 százalékról 2,8 százalékra esett a teljes hitelállományon belül.

A banki hitelállomány értéke az előző év harmadik negyedéhez képest 3,0 százalékkal 375,5 milliárd forintra nőtt, a szövetkezeti hitelállomány 4,5 százalékkal 11,0 milliárd forintra csökkent (13. ábra).

13. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek lejárat szerinti megoszlása jóval kiegyensúlyozottabb képet mutat, mint a mezőgazdasági társas vállalkozásoké. Elsősorban az éven túli hitelek dominanciája jellemző (30,9 százalék), ugyanakkor az éven belüli hitelek is jelentős részt (25,0 százalék) képviseltek a

386,8 milliárd forintnyi élelmiszeripari hitelállományból 2016 harmadik negyedévében. A piaci hitelek 291,5 milliárd forintot tettek ki, ami a teljes hitelállomány 75,4 százalékát adta..

14. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban, 2016 III. negyedévében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgó-eszközhitel	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek
Húsfeldolgozás, tartósítás	56,2	35,8	10,3	2,2	5,8
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	26,0	9,4	6,7	3,7	4,2
Hús-, baromfihús készítmény gyártása	20,3	3,1	1,0	0,5	1,0
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	2,1	0,7	0,1	0,2	0,1
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, tartósítás	61,8	8,6	15,6	4,0	27,0
Olaj gyártása	13,8	0,2	0,1	6,7	6,1
Tejtermék gyártása	24,1	4,9	3,5	2,6	4,9
Malomipari termék gyártása	33,7	2,9	5,1	12,1	11,0
Kenyér, friss pékáru gyártása	12,8	3,8	2,0	2,4	2,8
Tésztafélék gyártása	8,9	3,4	0,3	1,7	1,1
Tartósított lisztesáru gyártása	5,6	4,1	0,7	0,2	0,2
Haszonállat-eledel gyártása	21,2	4,9	6,0	0,9	7,3
Hobbiállat-eledel gyártása	12,4	3,1	0,3	0,0	4,3
Összesen	386,8	69,7	49,7	48,5	48,3

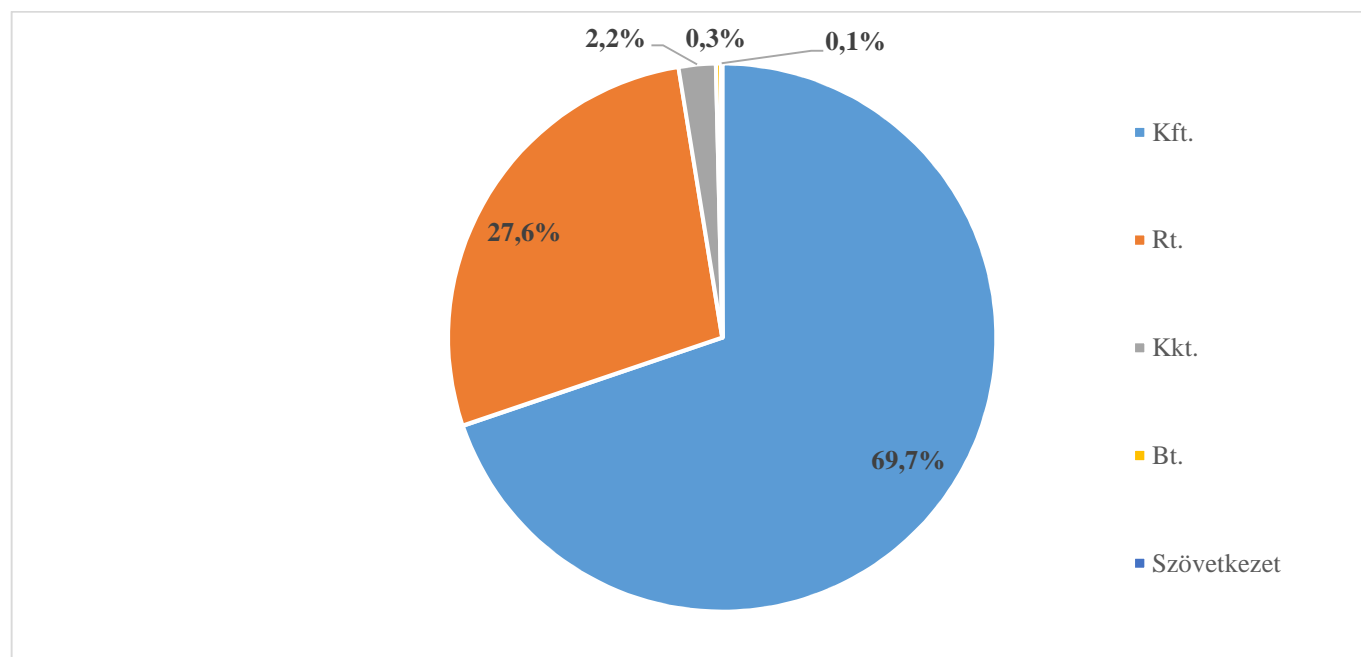
Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az egyik legnagyobb hitelállománnyal (14,5 százalékos részesedés) a húsfeldolgozással és -tartósítással foglalkozó vállalkozások rendelkeztek, amelynek nagy részét beruházási és hosszú lejáratú forgóeszköz-hitel formájában vették fel. Az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozással és tartósítással foglalkozó szakágazat 61,8 milliárd forinttal (16,0 százalék), a tejtermék és malomipari termék gyártására, továbbá a baromfihús feldolgozására és -tartósítására szakosodott ágazatok 21,7 százalékos részesedéssel bírtak a teljes hitelállományból. Figyelemre méltó, hogy a takarmány

gyártásán belüli két szakágazat (haszon- és hobbiállat-eledel-gyártás) által felvett hitelek is előkelő helyen (8,7 százalék) szerepeltek a teljes hitelállományon belül (14. táblázat).

Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a kft.-k és rt.-k hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük közel 100 százalék volt (97,3 százalék) 2016 harmadik negyedévében. Legkisebb hitelállománnyal a szövetkezesek és bt.-k rendelkeztek, hitelfelvevő képességüket a kedvezményes élelmiszeripari hitelprogramok erősíthetik a jövőben (14. ábra).

14. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási formák szerint, 2016 III. negyedévében

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitörési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű szektornak olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, másrészt hosszú távú forgótőkét biztosítson a tőkehiányos ágazatnak. A Földművelésügyi Minisztérium (FM) az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészít. E kedvezményes eszköztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram;
- az MNB által 2015. március 16-án elindított Növekedési Hitelprogram+;
- az MNB által 2016. januárban elindított Növekedéstámogató Program (lásd részletesen az NHP Hitelprogramon belüli fejezet); döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a

feltételrendszerben meghatározott célra, továbbá az MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forinthitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.⁴ az elmúlt években számos hitelprogramot indított, amelyekből közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül részesültek a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások is. Az egyes programokat az MFB Zrt. a Földművelésügyi Minisztériummal együtt dolgozta ki.

A már lezárt programok folytatásaként 2015-ben három új kedvezményes agrárhitelprogramot indított az MFB Zrt. A 2015 februárjában elindított forgóeszköz-hitelprogramok keretében a hitelek kamatához az FM 60 százalékos, de legfeljebb évi 4 százalékpontos kamattámogatást biztosít. A korábban indított és 2015. december 31-ével lezárt MFB forgóeszköz-hitelprogramok – törlesztés alatt álló hiteleihez kapcsolódó – eredeti 50 százalékos kamattámogatása egy 2015. augusztusi módosításnak köszönhetően szintén felemelésre került 60 százalékra.

A 6 milliárd forint keretösszegű (amelyből 4 milliárd forint a nagy- és középvállalatok, 2 milliárd forint a kis- és mikrovállalkozások számára elkülönítve) **MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020** az élelmiszeripari vállalkozások – maximum 6 éves lejáratú – forgóeszköz-finanszírozása által segíti elő az élelmiszeripar versenyképességét. Felhasználható forgóeszközhitel kiváltására is. A vállalkozások által felvett hitel összege 50-500 millió forint között lehet, aminek éves kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalékos hitelintézeti kamatfelár (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata 2016. január 1-jén 2,0 százalék volt).

Az **MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020** 8 milliárd forint keretösszegű, 2-7 éves futamidejű forgóeszközhitelt (forgóeszköz beszerzésére) biztosít a zöldség- és gyümölcstermékpályán működő termelői

⁴ Az elmúlt években a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz kapcsolódva) bővebb információ a Pénzügyi Hírlével korábbi számaiban található.

szervezeteknek és előzetesen elismert zöldség-, gyümölcsstermelői csoportoknak, az egyéb mezőgazdasági és erdészeti termékpályán működő, minősített elismeréssel rendelkező termelői csoportoknak. A felvett hitel összege 50-250 millió forint lehet, aminek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF⁵ + legfeljebb 3 százalék/év (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata 2016. január 1-jén 2,0 százalék volt).

A 15 milliárd forintos keretösszegű **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020** a mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával, halgazdálkodással foglalkozó vállalkozások, továbbá a baromfi, nyúl, sertés és szarvasmarha állattenyésztési ágazatban tevékenykedő termeltetők számára nyújt maximum 6 éves futamidejű hitelt. A hitel összege 1-50 millió forint (termeltetők esetében maximum 500 millió forint) lehet, aminek hitelkamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalék/év (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata 2016. január 1-jén 2,0 százalék volt).

Az eddig is működő hitelprogramok újbóli meghirdetése a keretösszegek megemelésén túl az új uniós állami támogatási szabályokkal való összhang megteremtése érdekében vált szükségessé.

Az **MFB-NHP Földvásárlási Hitelprogram célja**, hogy segítse az árverés útján értékesített állami tulajdonú földek megvásárlását. A hitelszerződés megkötésére 2016. december 31-ig van lehetőség.

A hitelkeret összege 150 milliárd forint, amit a kormány február végén megemelt, így az éven túli lejáratú forintalapú beruházási hitel összege 250 milliárd forintra nőtt. A felvehető hitel összege minimum 3 millió forint, a maximális hitelérték pedig a 300 millió forintot nem haladhatja meg (ügyszerként sem). A hitel futamideje legfeljebb 20 év, 0–10 év között fix 1,95 százalék/év kamatozású.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek állománya 2016. szeptember 30-án 28,0 milliárd forintot tett ki. A társas vállalkozások a fennálló kedvezményes hitelek teljes összegéből 99,4 százalékkal részesedtek 2016 harmadik negyedében.

A Földvásárlási Hitelprogram keretében befogadott hitelkérelmek állománya 87,8 milliárd forint, a jóváhagyott hitelkérelmek állománya 70,6 milliárd forint és a folyósított hitelkérelmek állománya 12,5 milliárd forint volt 2016. szeptember 30-án.

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok a teljes mezőgazdasági hitelállományból 54,0 százalékot, az állattenyésztéssel foglalkozók 16,0 százalékot, a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások 2,6 százalékot vettek igénybe (15. táblázat). Az egyéb szakágazati kategóriába tartozó vállalkozások részesedése továbbra is a második legnagyobb az ágazatok közül, azaz 27,5 százalék volt az aktuális negyedében.

15. táblázat: Az MFB-hitelek fennálló állománya a mezőgazdaságban (2016. szeptember 30.)

milliárd HUF					
Megnevezés	Szántóföldi	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok	0,05	0,00	0,02	0,00	0,07
Társas vállalkozások	7,20	0,35	2,14	3,67	13,36
ebből					
Mikrovállalkozás	3,09	0,35	0,57	0,61	4,62
Kisvállalkozás	0,70	0,00	0,54	0,63	1,86
Középvállalkozás	1,72	0,00	1,03	0,43	3,18
Nagyvállalkozás	1,70	0,00	0,00	2,00	3,70
Nem besorolható*	0,04	0,00	0,00	0,04	0,09
Összesen	7,29	0,35	2,16	3,71	13,52

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

⁵ Az RKFA az MFB refinanszírozási kamatfelára, amelynek mértéke évente változó.

Az élelmiszeripari vállalkozások fennálló kedvezményes hiteleinek értéke 14,47 milliárd forint volt 2016 harmadik negyedévének végén. A hitelállományon belül a kis- és nagyvállalkozások hitelei bővültek, és a teljes állomány több mint háromnegyedét adták (83,5 szá-

zalék). A középvállalkozások részesedése 11,9 százalék, a mikrovállalkozásoké 4,6 százalék volt. Az élelmiszeripari ágazat kedvezményes hitelállománya 1,1-szerese volt a mezőgazdasági ágazat fennálló kedvezményes kamatozású hitelállományának (16. táblázat).

16. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya az élelmiszeriparban (2016. szeptember 30.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Hitelek
Egyéni gazdaságok	0,00
Társas vállalkozások	14,47
ebből	
<i>Mikrovállalkozás</i>	<i>0,67</i>
<i>Kisvállalkozás</i>	<i>5,76</i>
<i>Középvállalkozás</i>	<i>1,72</i>
<i>Nagyvállalkozás</i>	<i>6,33</i>
<i>Nem besorolható*</i>	<i>0,00</i>
Összesen	14,47

Megjegyzés: A csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A Kiegészítő táblák között a 21. és 22. táblázat tartalmazza az MFB Zrt. különböző agráriumot célzó hitelprogramjai keretében kihelyezett állományok adatait,

amelyek közül kiemelhető az Új Magyarország (korábban Sikeres Magyarországért) Agrárfejlesztési Hitelprogram keretében nyújtott 28,7 milliárd forintos hitelállomány.

Kedvezményes EXIM-konstrukciók

A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportőrök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltatson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatát közös szervezetben és megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az exporttevékenység teljes vertikumát a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig.

Az Eximbank export-előfinanszírozó termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt finanszírozást közvetlenül az exportőrök és beszállítók részére, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az exportutófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportőrnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez. A rövid lejáratú hitelek 6–24 hónap, a közép-/hosszú lejáratú hitelek 2–5 év futamidejűek.

Feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁶ előállító vállalkozások (exportőrök vagy közvetlen beszállítók) számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- kedvezményes kamatozású, rövid lejáratú (6–24 hónap) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra;
- kedvezményes közép-/hosszú lejáratú (2–5 év) export-előfinanszírozó hitelek beruházásra és forgóeszköz-finanszírozásra;
- kedvezményes kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (2–5 év) vevőhitel a külföldi vevő meghittelezésére;
- versenyképesség-növelő belföldi forgóeszköz- és beruházási hitel, melynek nem feltétele az export;

- rövid, illetve közép-/hosszú lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, faktoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékesége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Nem feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁷ előállító vállalkozások számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- kedvezményes kamatozású, rövid lejáratú (6–24 hónap közötti futamidejű) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra, exportőrök beszállítói, illetve olyan exportőrök számára, amelyek termelői, illetve integrátorként termeltetői tevékenységet végeznek;
- rövid lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, faktoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékesége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Az Eximbank által agrárvállalkozások részére nyújtott exportösztönző hitelek értéke 2016. szeptember 30-án 100,4 milliárd forintot tett ki. A hitelállomány zöme (94,5 százaléka) az élelmiszeripari társas vállalkozások tevékenységét segítette, a fennmaradó 5,5 százalék mezőgazdasági cégek működését szolgálta.

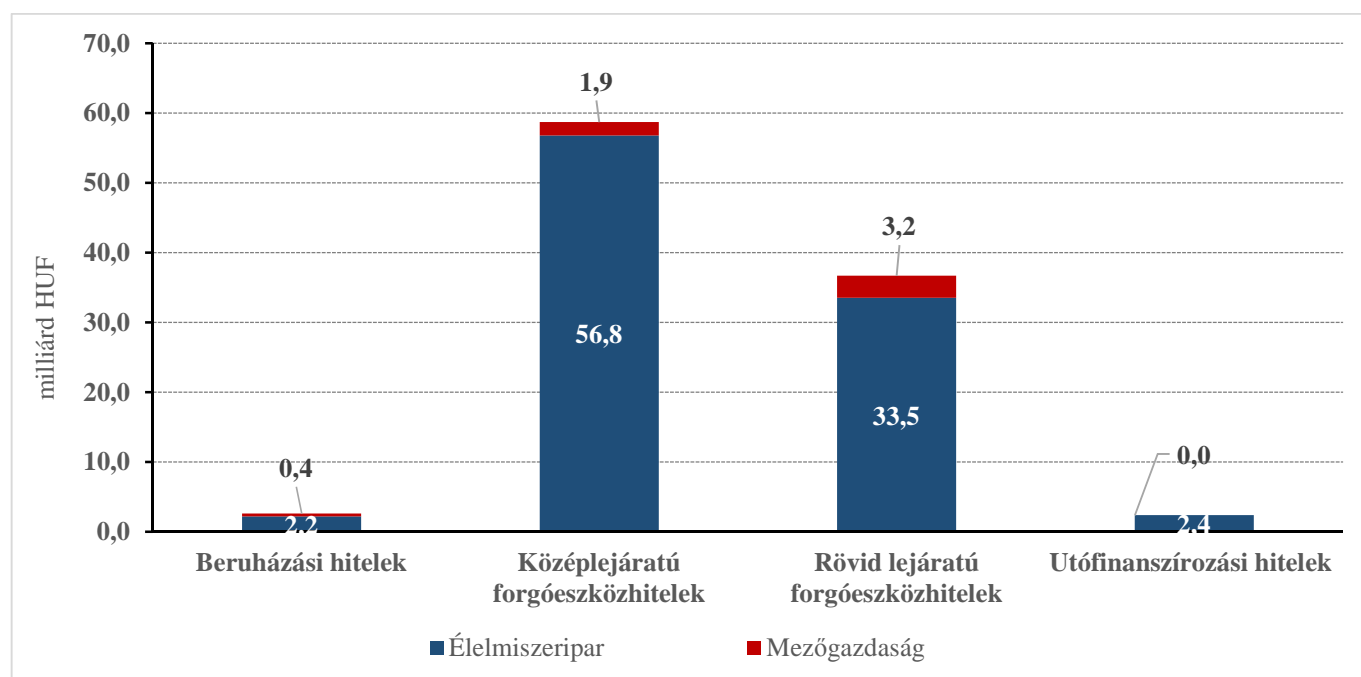
A fennálló hitelállomány szinte teljes egészében (97,6 százalékban) export-előfinanszírozási hitel volt, az utófinanszírozási hitelek aránya mindössze 2,4 százalékot tett ki. Az előfinanszírozású hitelek esetében a forint forgóeszközhitelek domináltak (95,0 százalék), a beruházási hitelek részesedése nem érte el a teljes állomány 3 százalékát (15. ábra). A közép- és rövid lejáratú forgóeszközhitelek egymáshoz viszonyított aránya közelítette a kétharmad-egyharmadot.

⁶ Feldolgozott mezőgazdasági termék alatt a Vidékfejlesztési Minisztérium által készített listán szereplő termékeket kell érteni.

⁷ Feldolgozatlan mezőgazdasági terméket termelő tevékenységet és/vagy integrátorként termeltetői tevékenységet folytat valamilyen arányban az a

vállalat, amelyik nyilatkozatban elismeri az EXIM számára, hogy a megelőző lezárt üzleti évben valamekkora árbevételre tett szert a saját maga által megtermelt, feldolgozatlan mezőgazdasági termékek exportpiacon történő értékesítésével. Finanszírozás ezen összeg erejéig nyújtható.

15. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és ágazat szerint 2016. szeptember 30-án

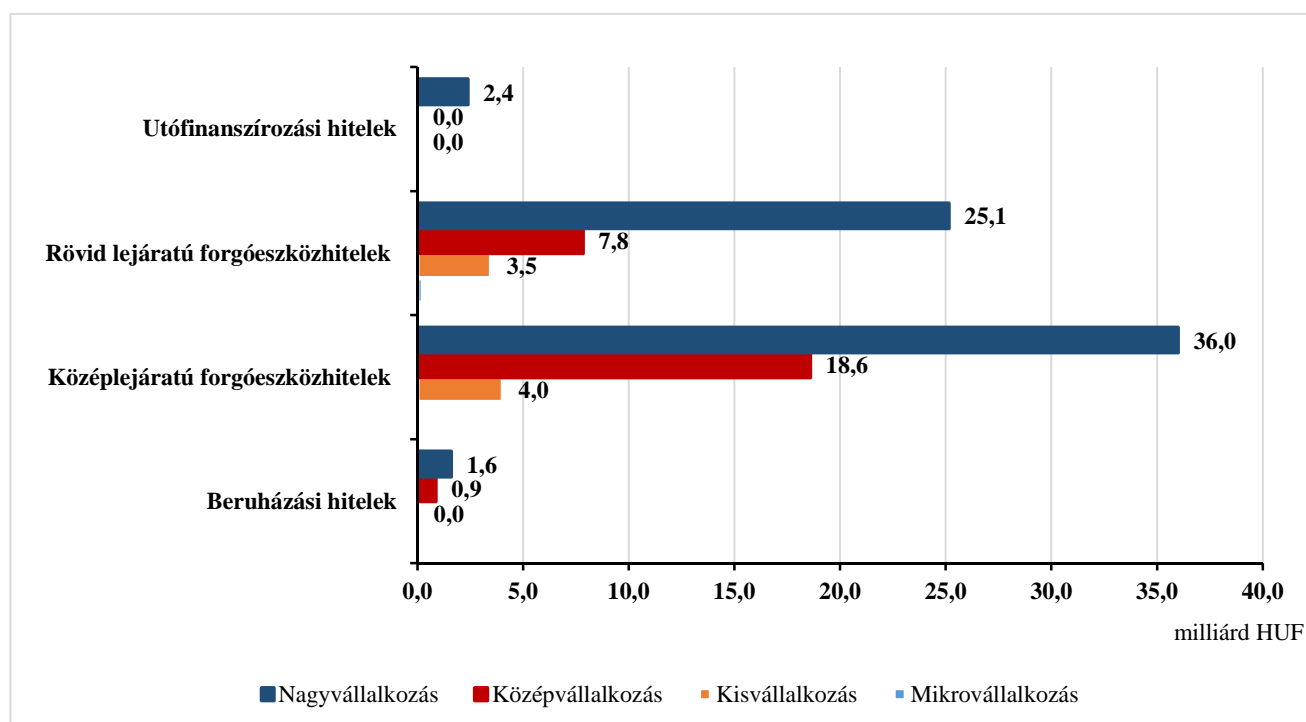

Forrás: az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EXIM exportösztönző hiteleit elsősorban a nagy- és középvállalkozások vették igénybe (16. ábra). A nagyvállalkozások forgóeszközhitelein belül a középlejáratúak 36,0 milliárd forintot, a rövid lejáratúak 25,1 milliárd forintot jelentettek. A középvállalkozások

közép- és rövid lejáratú hitelállománya 26,3 százalékos részarányt képviselt a teljes állományból. A kisvállalkozások főként középlejáratú forgóeszközhitelt vettek fel, a mikrovállalkozások által igényelt hitelek nagysága 500 millió forint alatt változott.

16. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és méret szerint 2016. szeptember 30-án

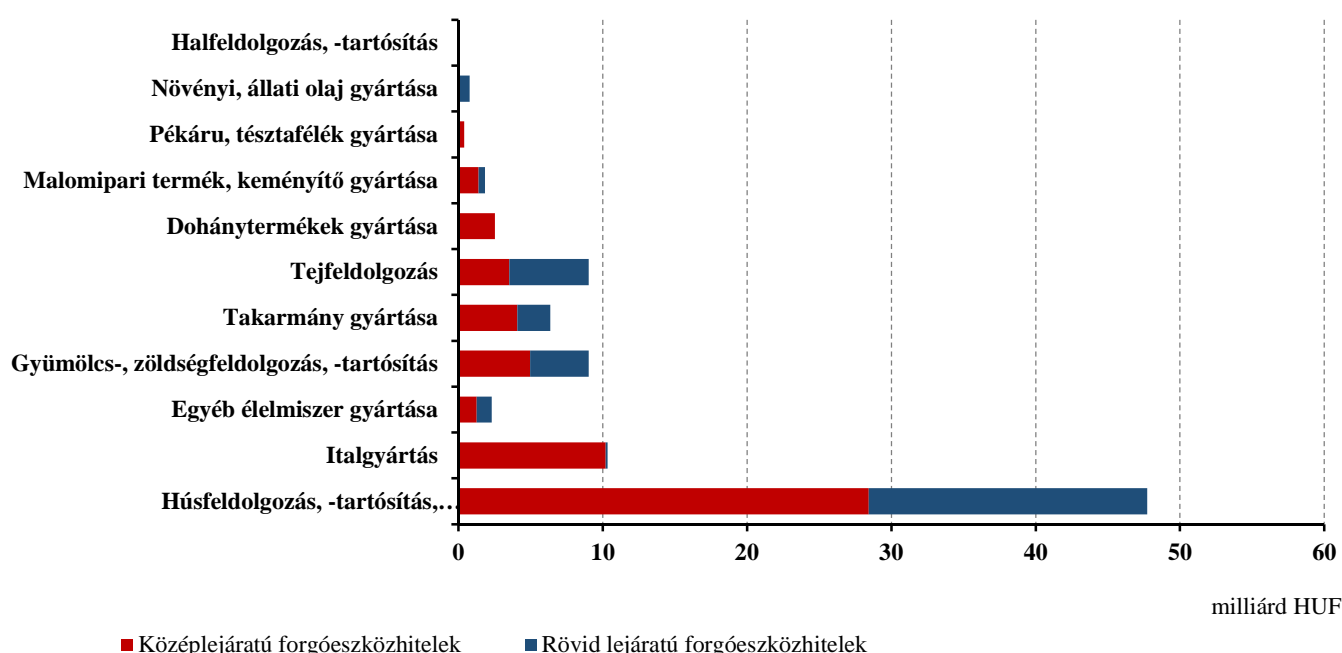

Forrás: az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az exportösztönző hitelek tekintetében a húsfeldolgozással foglalkozó ágazat érdemel kiemelt, valamint a gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, a tejfeldolgozás, illetve az italgyártás, amely szegmensek az élelmiszeripari exportösztönző hitelek több mint 70 százalékát tudhatták magukénak a teljes hitelállományból (102,21 milliárd forint). A többi al- és szakágazat részesedése együttesen mintegy 17,84 milliárd forintot jelentett. A húsfeldolgozás,

-tartósítás, húskészítmény gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitelből 46,8 százalékot képviselt, azon belül is a középlejáratú hitelek dominanciája volt megfigyelhető. A tejfeldolgozással foglalkozó üzemeknél szintén a forgóeszközhitel volt a népszerűbbek, ahol a rövid lejáratú export-előfinanszírozási hitelek több mint másfélszer nagyobb arányban fordultak elő (17. ábra).

17. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya az élelmiszeriparban lejárat és szakágazatok szerint 2016 harmadik negyedévében

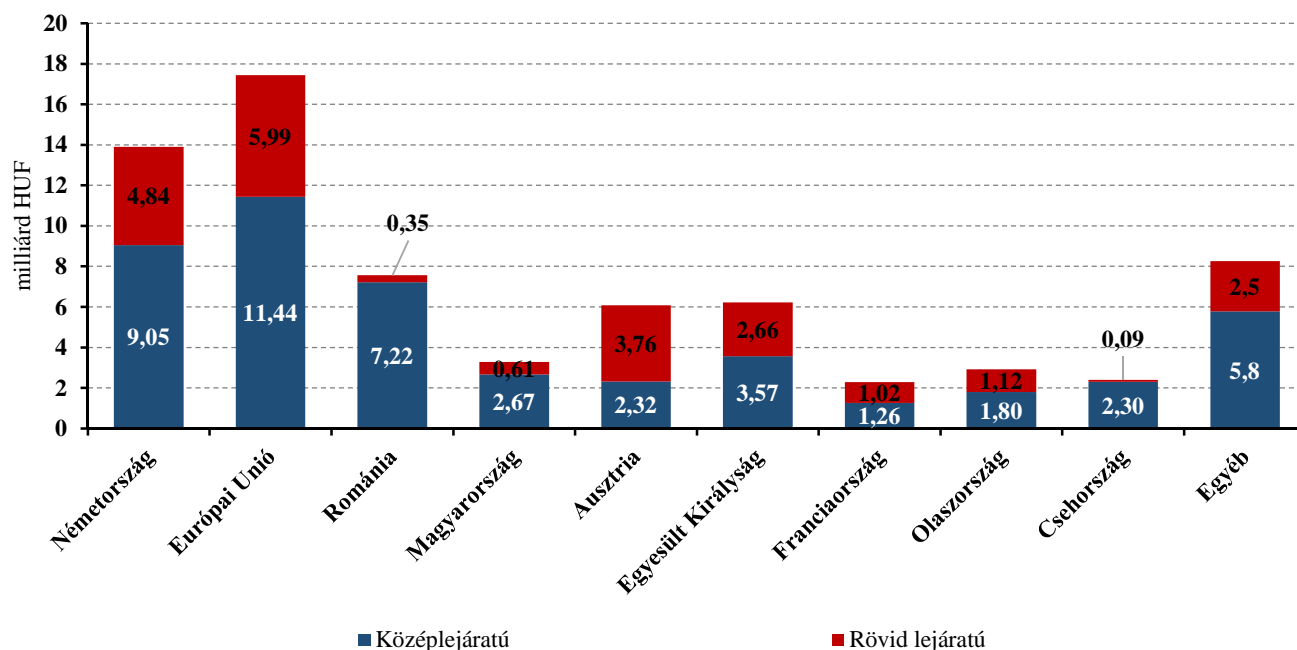

Forrás: az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A szóban forgó hitelek többsége az Európai Unióba irányuló exportot segítette (72,0 százalék), az uniós kívüli külpiazi értékesítés céljából 28,61 milliárd forintot vettek fel a vállalkozások. Itt is a forgóeszköz-hitelek nagysága volt jelentősebb, azon belül is a középlejáratúaké. Az Európai Unióban belül a legjelentősebb célszörszágok Németország, az Egyesült Királyság és Románia voltak, ezek az országok összességében a

teljes hitelállomány 38,4 százalékát jelentették a teljes hitelállományból. A hazai vállalkozások belföldi beruházási és forgóeszköz-célú finanszírozására (NHP és versenyképességet javító hitelek) 1,12 milliárd forint értékben középlejáratú hitelt, 0,55 milliárd forint értékben rövid lejáratú forgóeszközhitelt folyósítottak (18. ábra).

18. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek az élelmiszeriparban lejárat és főbb célországok, relációk szerint az Európai Unió belül 2016 harmadik negyedévében

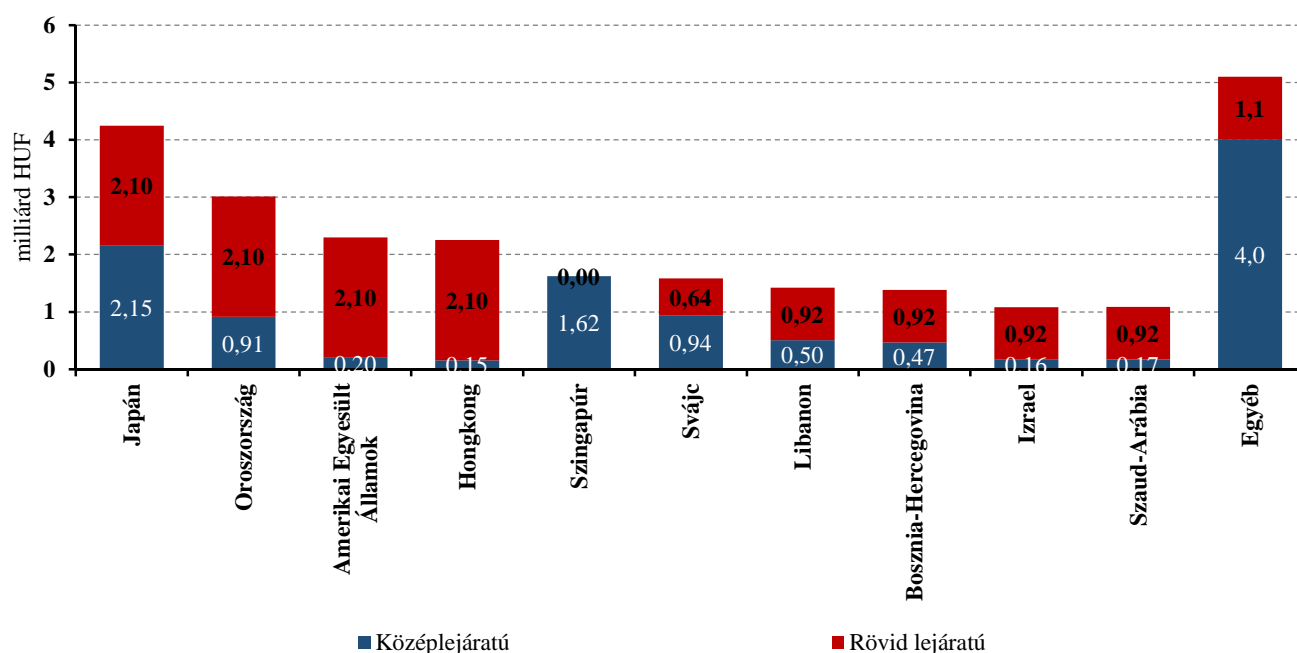

Forrás: az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az Európai Unió kívüli országok közül az exportösztönző hitelek szempontjából Japán, Oroszország, az Amerikai Egyesült Államok és Hongkong voltak a legjelentősebbek, összességében a teljes hitelállomány

több mint 42,8 százaléka az ezekbe az országokba irányuló export finanszírozását szolgálta. Az Európai Unió kívüli országoknál az uniós tagállamokkal szemben a rövid lejáratú forgóeszközök dominanciája volt jellemző 2016 harmadik negyedévében (19. ábra).

19. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek az élelmiszeriparban lejárat és főbb célországok, relációk szerint az Európai Unió kívül 2016 harmadik negyedévében

Forrás: az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

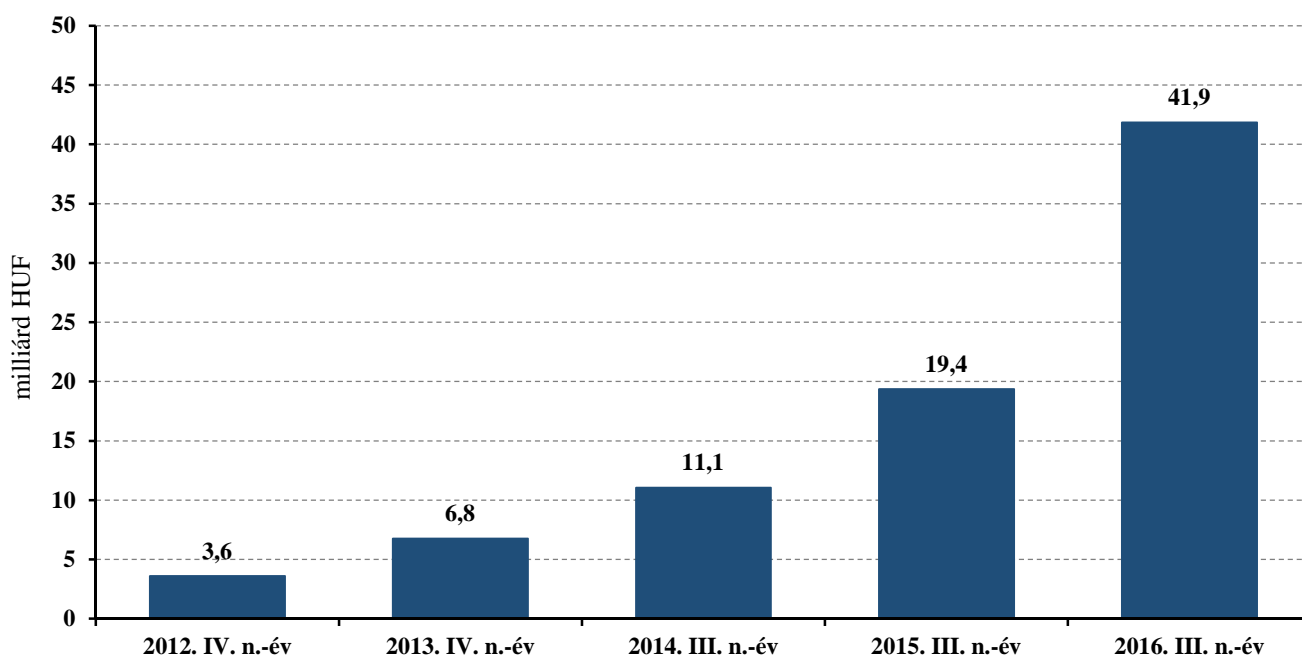
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) Folyószámlahitel a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szervezeteknek és egyéni gazdaságoknak/vállalkozásoknak (őstermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességdíj-támogatás mellett folyószámlahitelt. A Földművelésügyi Minisztérium a program keretében továbbra is évi 4 százalékpont kamattámogatást és 80 százalékos garanciadíj-támogatást nyújt.

A Széchenyi Kártya Folyószámlahitel feltételei 2016. január 1-jétől módosultak, és a korábbi 25 millió forintig járó kezességi díjtámogatás már a teljes hitelösszegre vonatkozik. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forráshoz.

A mezőgazdasági és az élelmiszeripari szektorok vállalkozásai közel 70 milliárd forint értékben (68,5 milliárd forint) nyújtottak be ASZK-hiteligényt, ebből ténylegesen 5337 db szerződés realizálódott 41,9 milliárd forint értékben 2016 harmadik negyedévében. Az aktuális negyedévi leszerződött hitelállomány értéke több mint kétszerese volt a 2015. év harmadik negyedévi 19,4 milliárd forintnak. Az ASZK-hitelállomány népszerűségét mutatja, hogy a növekedés dinamikája évről évre emelkedik (20. ábra).

20. ábra: **Ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-állomány kumulált nagyságának alakulása**

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A leszerződött folyószámlahitel-állomány 94,3 százalékát, azaz 39,5 milliárd forintot a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyezték ki, ami 4,4 milliárd forinttal több az előző negyedévi összegnél.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodók körében nyújtott hitel közel felét (47,1 százalék) a családi gazdálkodók kapták, a társas vállalkozásoknál a mikrovállalkozásokhoz a hitelek további 19,2 százaléka tartozott az aktuális negyedévben.

A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások részesedése az ágazati hitelkeretből 60,7 százalékot tett ki, amely az előző negyedévhez képest hasonló arányt jelent. A kertészeti szakágazat hitelkerete mérséklődött 7,1 százalékra, az egyéb és az állattenyésztéssel foglalkozók 14-18 százalékkal részesedtek a mezőgazdaságban felvett folyószámlahitel-keretből 2016 harmadik negyedévében.

Az élelmiszeripari ágazat vállalkozásainak folyószámlahitel-állománya az előző negyedévhez képest

egyötödével bővült, 2,4 milliárd forintra nőtt. Az élelmiszeriparnál a társas vállalkozásokhoz a ténylegesen leszerződött összeg 74,6 százaléka, azon belül a folyósított hitelállomány kicsivel több mint fele (51,6 százalék) a mikrovállalkozásokhoz került. Az egyéni vállalkozók számára biztosított hitelkeret 0,4 milliárd forint-ról 0,5 milliárd forintra nőtt az aktuális negyedévben, ami az ágazat teljes hitelállományának 22,9 százalékát tette ki (17. táblázat).

17. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-keret állományának kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (2016. III. negyedév)**

Ágazat	Egyéni				Társas			
	őstermelő	egyéni vállalkozó	családi gazdaság	összesen	mikrovállalkozás	kisvállalkozás	középvállalkozás	összesen
Mezőgazdaság ebből	2,3	8,4	18,6	29,3	7,6	2,5	0,0	10,1
Állattenyésztés	0,5	1,7	1,6	3,8	1,6	0,2	0,0	1,8
Egyéb	0,2	1,8	2,3	4,2	2,0	1,0	0,0	3,0
Kertészet	0,3	0,7	1,2	2,2	0,4	0,2	0,0	0,6
Szántóföldi növénytermesztés	1,3	4,3	13,5	19,1	3,5	1,2	0,0	4,8
Élelmiszeripar	0,1	0,4	0,1	0,6	1,2	0,5	0,0	1,8
Összesen	2,4	8,9	18,7	29,9	8,8	3,1	0,0	11,9

milliárd HUF

Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrárszektor vállalkozásai 2016 harmadik negyedévében összesen 18,9 milliárd forint értékben nyitottak folyószámlahitel-keretet az ASZK keretében, ami az előző évnek (10,3 milliárd forint) közel kétszerese.

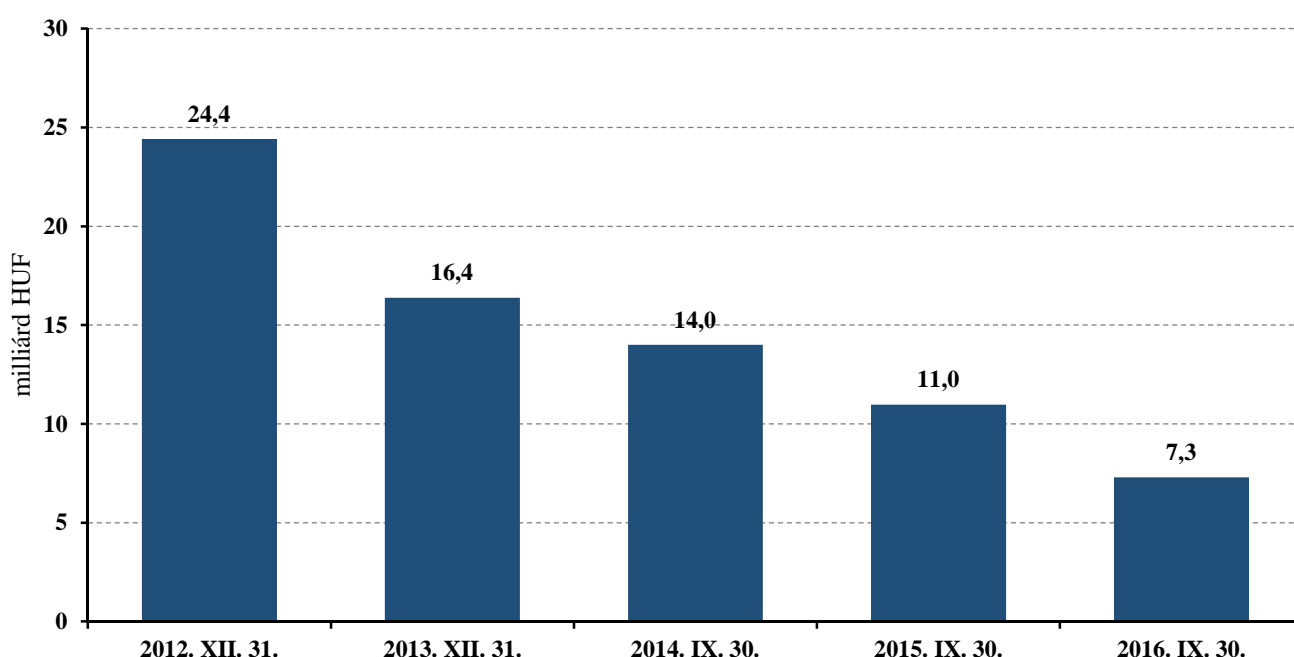
A rövid lejáratú hitelek értéke meghaladta az 5 milliárd forintot (5,3 milliárd forint), részesedésük az aktuális év harmadik negyedévének teljes hitelállományából 28,0 százalékot tett ki.

Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás melletti (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és

esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kinn lévő állománya 7,3 milliárd forint volt 2016 harmadik negyedévében (21. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknel (25/2004. III. 3.; illetve 17/2007. III. 23. FVM-rendelet) és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. XII. 29. Kormányrendelet) mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 112 millió forint volt az aktuális negyedévben.

21. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2012. december 31. és 2016. szeptember 30. között**

Megjegyzés: Az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a még jelenleg is működő 114/2008. (IX. 5.) FVM-r. alapján beruházási és lízing-kamattámogatást.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül a jelenleg felfüggesztés alatt álló beruházási hitelkamat- és lízingdíj-támogatást nyújtó 114/2008. (IX. 5.) FVM-rendelet alapján kibocsátott hitelállomány a harmadik

negyedév végén 3,4 milliárd forint volt. A programhoz kapcsolódóan 2016 harmadik negyedévében 17,0 millió forint kamattámogatást (250 szerződés alapján) fizettek ki.

Növekedési Hitelprogram

A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el a Növekedési Hitelprogram három pillérből álló első szakaszát 750 milliárd forintos keretösszeggel. Az NHP elindulása óta a piacon elérhető legolcsóbb forrásnak minősül, 2,5 százalékon maximált kamata egészen 2014 áprilisáig nem érte el a jegybanki alapkamatlábát sem. Az I. ütemben a hitelkiváltáson volt nagy hangsúly, ami többek között a korábbi adósságok terheit csökkentve járult hozzá a vállalkozások hitelképességének javulásához. 2013. október 1-jén elindult az NHP két pillérből álló II. szakasza 500 milliárd forintos keretösszeggel (amelyet 1000 milliárd forintra bővítettek), azzal a kitéttel, hogy igény esetén a keretösszeg felemelhető 2000 milliárd forintra. A második szakaszban a hangsúly az új hitelekre helyeződött, ezen belül is a beruházási hitelekre. Az NHP II. szakaszának I. pillére új hiteleket, míg II. pillére hitelkiváltáshoz kapcsolódó forrást biztosít a vállalkozások számára. A meghosszabbított NHP másod-

dik szakasza 2015 végéig nyújtott rendkívül kedvező finanszírozási forrást a konstrukciót igénybe vevő vállalkozásoknak, köztük az agrárvállalkozásoknak is.

Az átmeneti eszközként bevezetett NHP teljesítette a program meghirdetésekor kitűzött piacépítési és növekedési célokat. Hosszabb távon azonban az MNB célja, hogy a jegybanki szerepvállalás nélküli, gazdasági növekedést támogató piaci alapú hitelezés valósuljon meg. Ennek érdekében az MNB 2016 januárjától elindította a Növekedéstámogató Programot, amelynek fokozatos kivezetését segíti az NHP harmadik szakasza, a hitelezést másképpen ösztönző jegybanki eszközök mellett. A harmadik, kivezető szakasz I. pillére a második szakasznál mind volumenben, mind a hitelcélok tekintetében korlátozottabb forintfinanszírozást tesz lehetővé. A II. pillérben a bankok a kapott forinthatelt devizára cserélik, ami lehetővé teszi, hogy devizában nyújtsanak finanszírozást a természetes fedezettel rendelkező kkv-k számára. Ezzel a pillérrel az MNB a hosszú lejáratú devizafinanszírozásban megfigyelhető piaci torzulást kívánja kezelni.

18. táblázat: A Növekedéstámogató Hitelprogram elemei

Növekedési Hitelprogram kivezető szakasza (NHP III.)	Piaci Hitelprogram
I. pillér: szűkített forinthatel (400 milliárd forint)	Hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsereügylet (HIRS – 1000 milliárd forint)
	Preferenciális betételhelyezési lehetőség (500 milliárd forint)
II. pillér: swappal kombinált forinthatel (300 milliárd forint)	Banki tőkekövetelményekben megtestesülő ösztönzés (SREP)
	Vállalati információs rendszer

Forrás: MNB

Az NHP második szakaszának szerződéskötési időszaka 2015. december 31-én lezárult (rendelkezési tartási időszak 2016. december 30-ig tart, eddig várható még a megkötött szerződések keretében hitellehívás).

Az NHP III. szakaszában (2016. január 1-től október 4-ig) részt vevő hitelintézetek 231,8 milliárd forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé. A több mint 9 ezer ügylethez (9487) 6890 vállalkozás kapcsolódott. A jelenleg ténylegesen kinn lévő – azaz a múltbeli törlesztéseket, valamint a még le-

nem hívott hitelrészeket nem tartalmazó – hitelállomány 168 milliárd forint volt. A szerződések 68 százaléka új beruházási hitel, 32 százaléka pedig új lízingügylet volt.⁸ Az I. (forint) pillérben nyújtott hitelek összegének 60 százaléka mikrovállalkozásokhoz került, a II. (deviza) pillérben kihelyezett finanszírozásnak közel fele pedig közép vállalatokhoz. Így a két pillérben összesen az ügyletek közel 92 százaléka a mikro- és közepes vállalkozásokhoz kötődik. Az ágazati eloszlást tekintve az I. pillérben a mezőgazdaság, a kereskedelem,

⁸ A harmadik szakaszban kizárólag ilyen típusú finanszírozásra van lehetőség, forgóeszköz-finanszírozásra és hitelkiváltásra nincs.

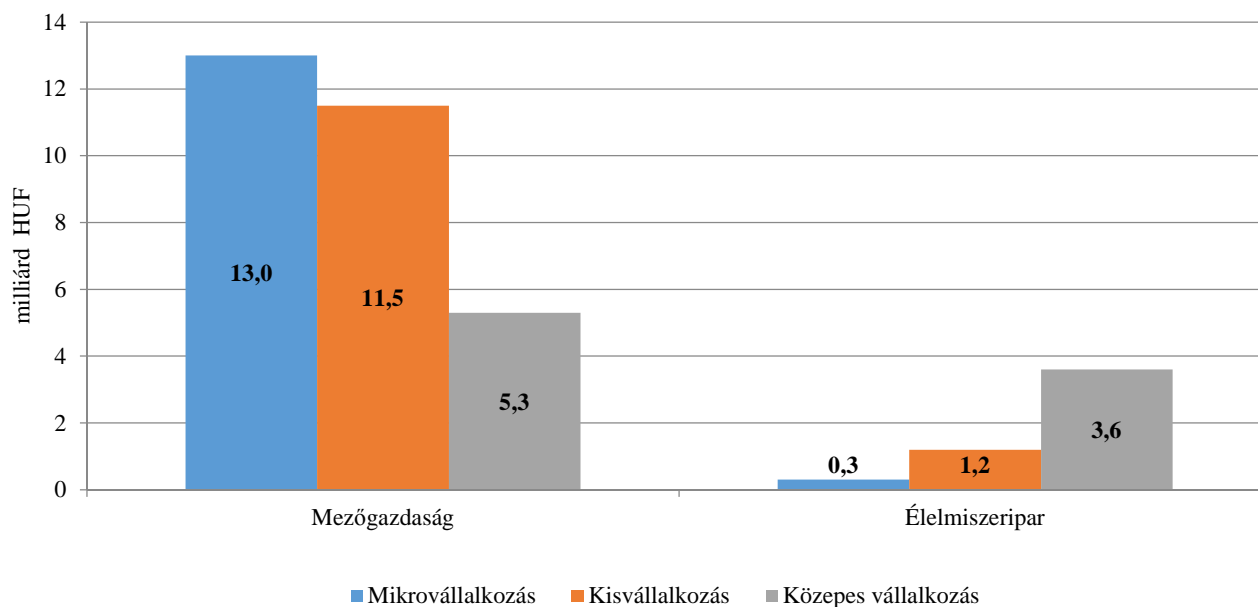
javítás és a feldolgozóipar részesedése kimagasló, a hitelek mintegy 60 százaléka ebbe a három ágazatba irányul, míg a II. pillérben a feldolgozóipar mellett a szállítás, raktározás ágazatok és ingatlanügyek dominanciája érvényesült.

Az NHP 2016. január 1-jén indult harmadik szakaszában a részt vevő hitelintézetek 2016. szeptember 30-ig 29,8 milliárd forint összegű, az agrárszektorban tevékenységet folytató vállalkozással megkötött szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé 997 ügylethez és 712 vállalkozáshoz kapcsolódóan. Az agrárágazat részesedése az NHP harmadik szakaszában is

jelentős, összességében közel 18 százalék⁹, amellyel az ágazatok sorában a második helyen áll. Az I. (forint) pillérben közel 25, a II. (deviza) pillérben 6 százalék a részaránya.

Az élelmiszer- és italgyártás alágazatokban (a továbbiakban együtt: élelmiszeripar) 5,1 milliárd forint összegű megkötött szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást mintegy 214 ügylethez és 144 vállalkozáshoz kapcsolódóan. Az NHP harmadik szakaszában a feldolgozóipar több mint 20 százalékos részesedése a legmagasabb az ágazatok között, amelyen belül az élelmiszeripar részaránya mintegy 15 százalék volt (22. ábra).

22. ábra: Az NHP III. szakaszában nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozásoknál (2016. szeptember 30.)

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2016. június 30-án fennálló állomány alapján, az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat, őstermelőket és családi gazdálkodókat.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

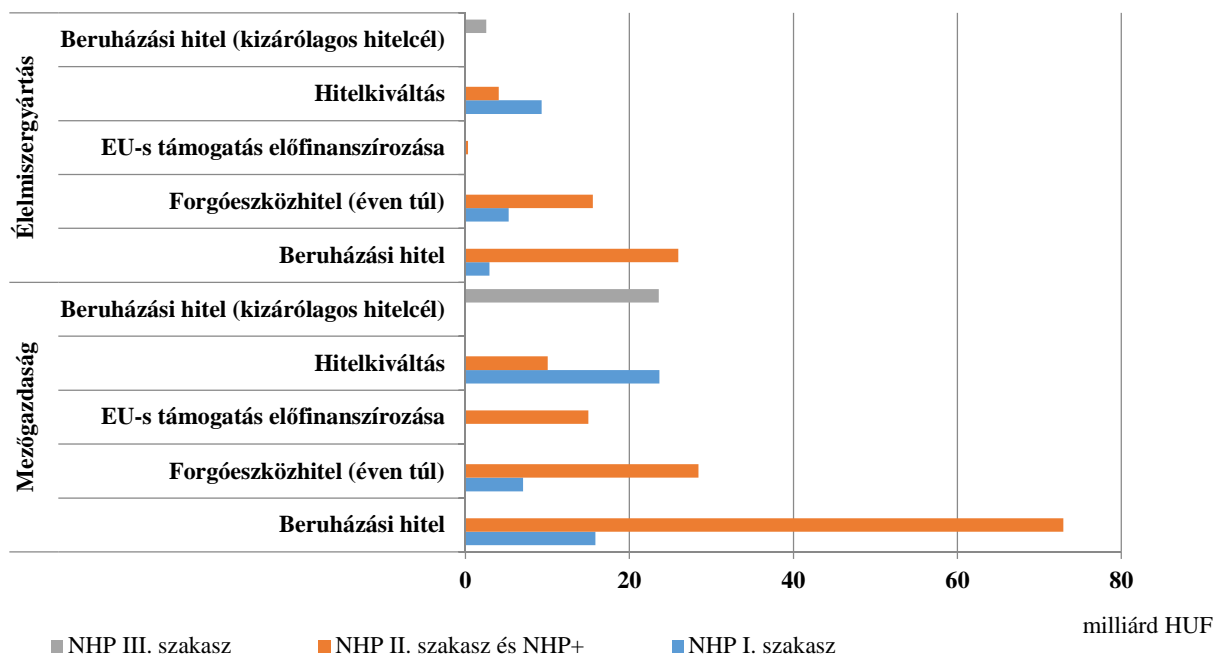
A mezőgazdaságban nyújtott hitelekben belül a legnagyobb dominanciával a beruházási hitelek bírtak 2016 harmadik negyedévében, ezt követte az éven túli forgóeszközhitel állománya (23. ábra). Ezen hitelek állománya az I. szakaszban az agrárgazdaság összes hitelén belül 82,3 és 48,6 százalékot jelentett, a II. sza-

kaszban is a beruházási és forgóeszközhitel részesedése több mint 50 százalékot tett ki, szemben az élelmiszeriparral, ahol is ezek az arányok 15-40 százalék között alakultak.

Az NHP harmadik szakaszában a beruházási hitelek értéke a mezőgazdaságban 236 milliárd forint, az élelmiszeriparban 2,6 milliárd forint volt.

⁹ Az ágazati megoszlás nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat.

23. ábra: Az NHP egyes szakaszaiban nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozásoknál, 2016. szeptember 30.

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2016. június 30-án fennálló állomány alapján, az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat, őstermelőket és családi gazdálkodókat.

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az NHP I. és II. szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy sikerült megtörni a beruházási hitelek évek óta tartó alacsony szinten való stagnálását.

Az NHP keretében 2016 harmadik negyedében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke nőtt.

Az előző negyedévi állomány értékétől 7,6 százalékkal maradt el a 2016. harmadik negyedévi 29,6 milliárd forintos összeg. Ebből a mezőgazdasági szektor vállalkozásait 2016 harmadik negyedévének végén összesen 18,7 milliárd forinthez segítette hozzá a két garancia-szervezet, ami 5,7 százalékos csökkenést jelentett az előző negyedévhez képest. Az élelmiszeriparban a két szervezet által együttesen garantált hitel 10,8 százalékkal 11,0 milliárd forintra apadt (19. táblázat).

19. táblázat: Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

milliárd HUF

Időszak		Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
		I. pillér összesen	II. pillér összesen	I. pillér összesen	II. pillér összesen
2013	III.	4,8	0,1	1,9	0,4
	IV.	7,4	1,0	3,3	0,6
2014	I.	8,5	1,0	4,1	0,6
	II.	11,9	0,9	4,2	0,6
	III.	15,9	1,5	5,1	0,6
	IV.	16,4	1,5	6,4	0,9
2015	I.	17,0	1,4	6,9	1,0
	II.	17,8	1,5	7,4	0,9
	III.	19,0	2,1	7,9	1,1
	IV.	14,5	1,3	6,7	1,0
2016	I.	18,9	1,8	8,0	1,0
	II.	17,7	2,0	11,3	1,0
	III.	16,7	2,0	10,0	1,0

Megjegyzés: A táblázat kumulált állományi adatokat tartalmaz. Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.
 Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcs szerepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két, az állam által 85 százalékból viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

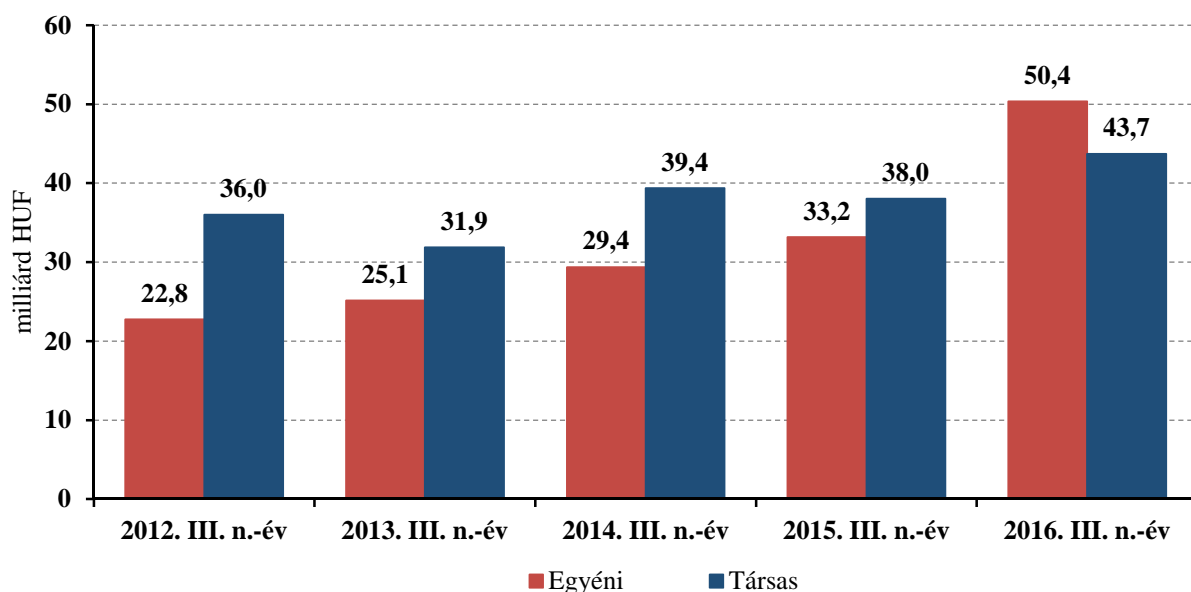
Ugyancsak az élelmiszeripar számára nyújt bankgaranciát az EXIM, amely a hitelintézetek által nyújtott export-előfinanszírozó hitelek visszafizetésének részleges biztosítékaul szolgál, a kereskedelmi garanciák

(tender-, előleg-visszafizetési és jólteljesítési/szavatossági garancia) pedig az exportfelügyelet teljesítéséhez kapcsolódnak.

A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban a garantált hitelállomány együttesen 26,5 százalékkal 120,3 milliárd forintra nőtt az előző év harmadik negyedéhez képest. Figyelemre méltó, hogy míg az állomány 78,2 százalékát kitevő mezőgazdasági vállalkozások garantált hiteleinek értéke az elmúlt négy évben fokozatosan emelkedett, addig az élelmiszeriparban a növekedés mérséklődött.

A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállománya 51,8 százalékkal, a társas vállalkozásoké „csak” 8,8 százalékkal nőtt. Megjegyzendő, hogy az egyéni gazdaságok hitelállománya fokozatosan emelkedett az elmúlt években, és 2016 harmadik negyedében először haladta meg a társas vállalkozások garantált hitelállományát (24. ábra).

24. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,4-71,11 százalék volt 2016 harmadik negyedévének végén.

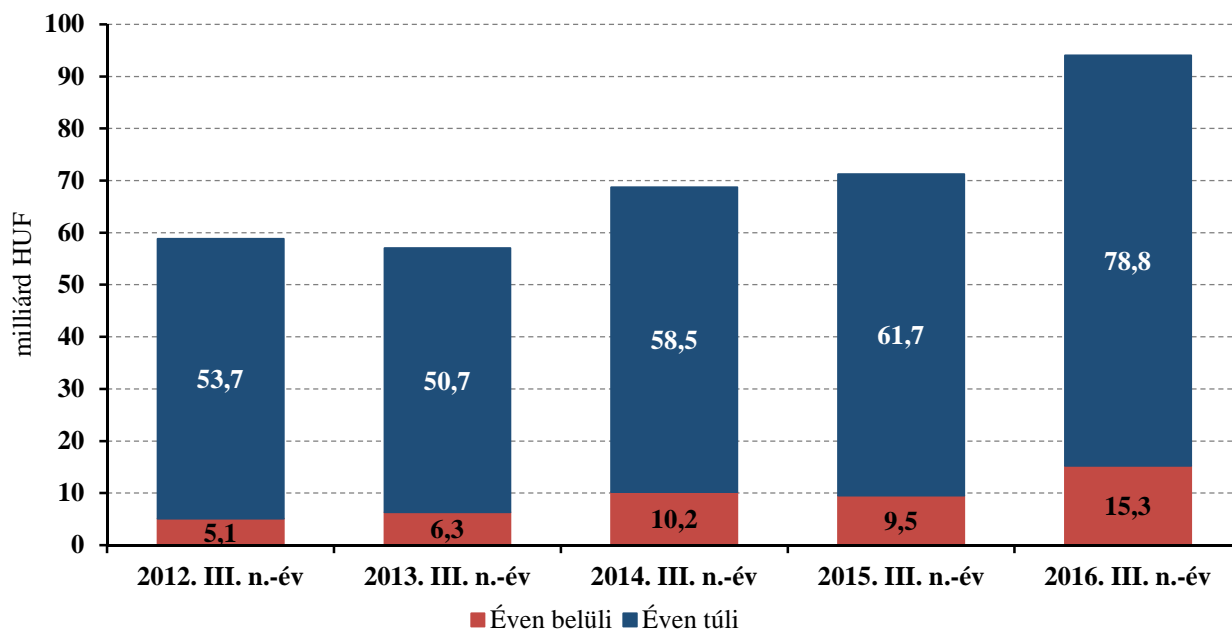
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági vállalkozások esetében a garantált hitelállomány 83,8 százalékát az éven túli, 16,2 százalékát pedig a rövid lejáratú hitelek tették ki.

Az éven túli hitelállomány az előző évi 61,7 milliárd

forintról 78,8 milliárd forintra, az éven belüli hitelállomány 9,5 milliárd forintról 15,3 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévben (25. ábra).

25. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejáratati ideje szerint

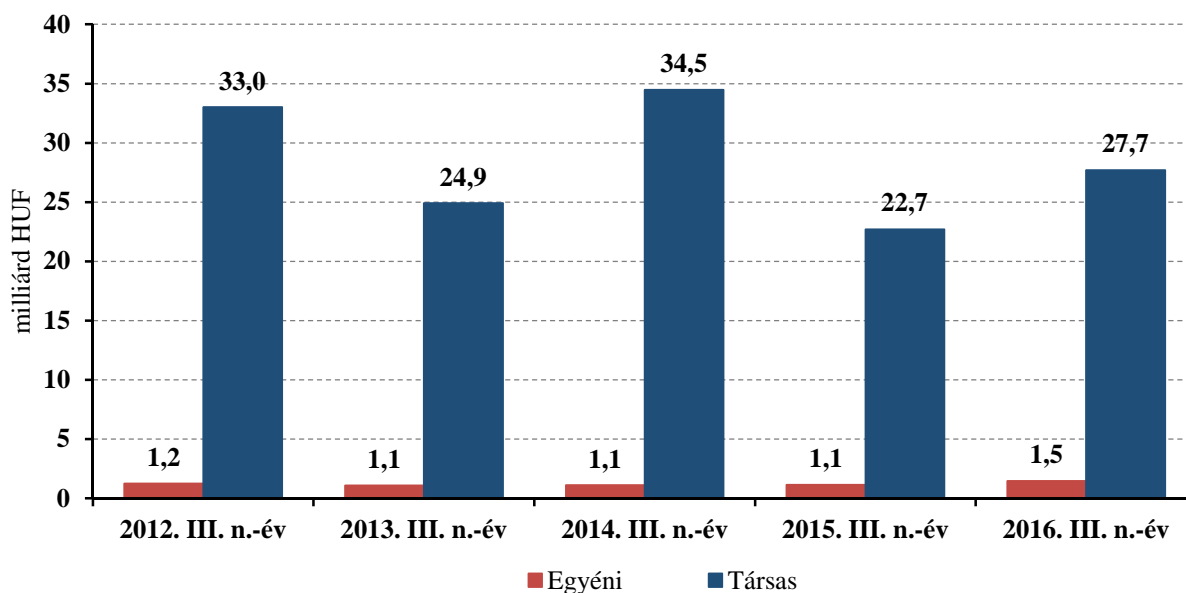
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,4-71,11 százalék volt 2016 harmadik negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripar garantált hitelállománya 22,3 százalékkal 29,2 milliárd forintra nőtt 2016 harmadik negyedévében. A növekedést elsősorban a társas vállalkozások hiteleinek több mint 20 százalékos (22,0 százalék) emelkedése okozta, az egyéni gazdaságok garantált

hitelállománya is jelentősen, 29,4 százalékkal, vagyis 1,5 milliárd forintra nőtt az előző év harmadik negyedéhez képest (26. ábra).

26. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban**

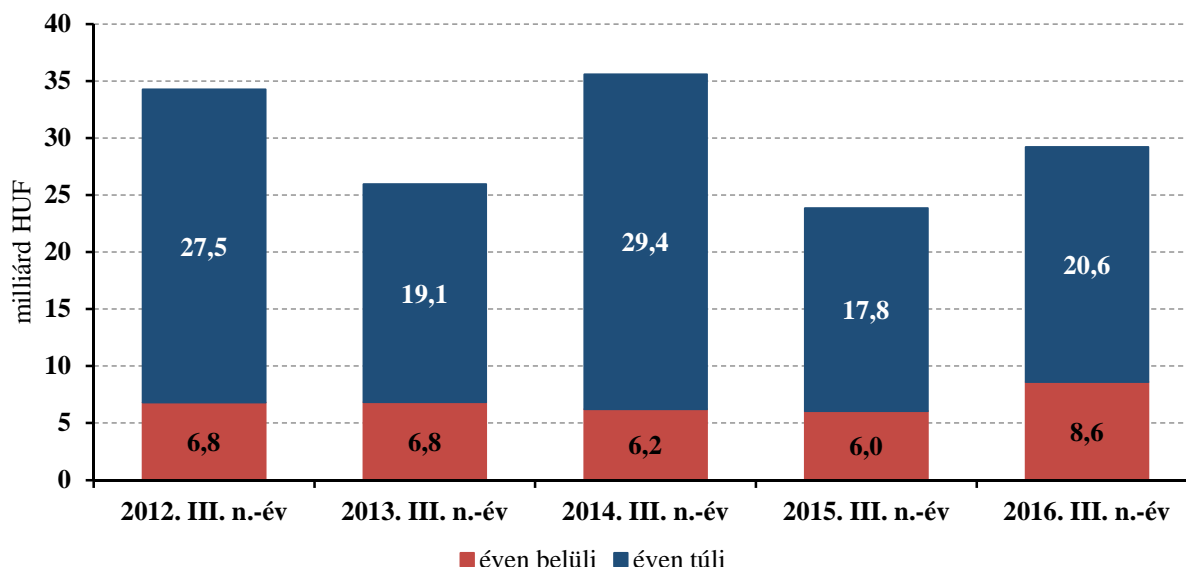
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,4-71,11 százalék volt 2016 harmadik negyedévének végén. A 2016. harmadik negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari vállalkozások részére garantált éven belüli hitelek értéke 42,3 százalékkal, az éven túli hitelek összege 15,7 százalékkal nőtt az aktuális negyedévben. Arányaiban az éven belüli hitelek állománya 29,5 százalékot, azaz 8,6 milliárd forintot, az éven

túli hitelek részaránya 70,5 százalékot, vagyis 20,6 milliárd forintot tett ki a teljes garantált hitelállományon belül (27. ábra).

27. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejárat ideje szerint**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,4-71,11 százalék volt 2016 harmadik negyedévének végén. A 2016. harmadik negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

A Monetáris Tanács október végén nem módosította a jegybanki alapkamatlábát, vagyis az a 2016. tavaszi kamatdöntés óta megállapított 0,9 százalékponton stagnált az aktuális negyedévben.

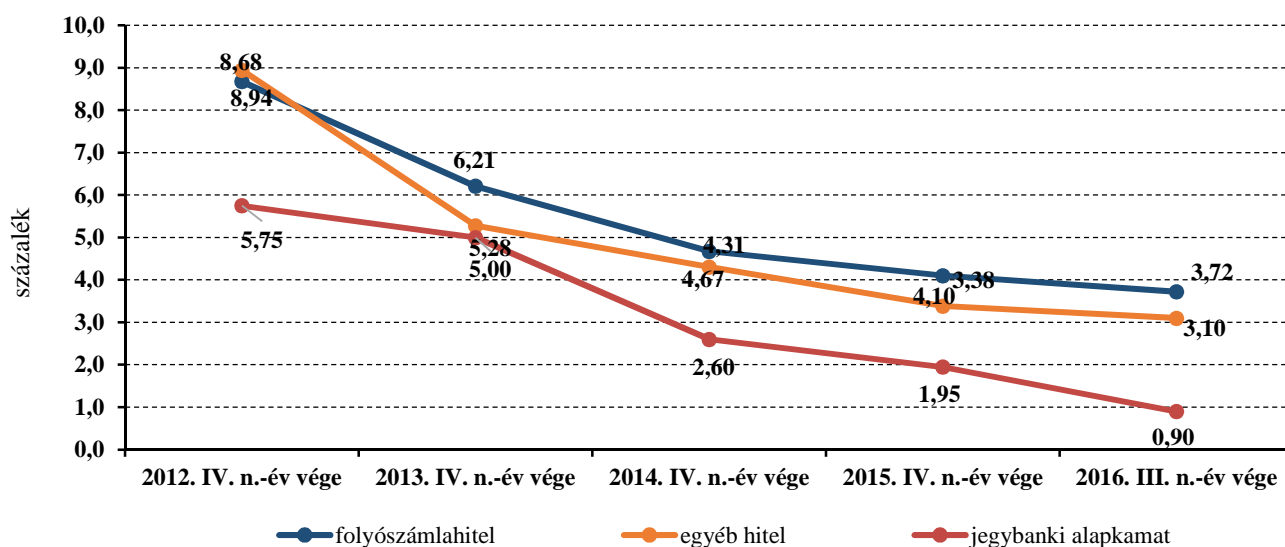
A Monetáris Tanács szerint a magyar gazdaságot továbbra is kihasználatlan kapacitások jellemzik, és az infláció tartósan mérsékelt marad. Az alapkamat aktuális szintjének tartós fenntartása és a monetáris kondíci-

óknak a jegybanki eszköztár átalakításával történő lazítása összhangban van az inflációs cél középtávú elérésével és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzésével.

Az elmúlt öt évet figyelembe véve megállapítható, hogy a jegybanki alapkamat a 2012. negyedik negyedévi 5,75 százalékponttól fokozatosan 4,85 százalékpontot csökkent 2016 harmadik negyedévére.

Az egyéb hitelek átlagos éves kamatlába követte a jegybanki alapkamat csökkenését, a folyószámlahitelek kamata is 3,38 százalékponttól 3,72 százalékpontra csökkent 2015 negyedik negyedévéhez viszonyítva (28. ábra).

28. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása
(év végén érvényben lévő értékek)

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

EU-referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak

helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatlábát tagországonként, évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. Az aktuális negyedév végén a ráta értéke 1,08 százalékpontból 0,91 százalékpontba csökkent (20. táblázat).

20. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU-alaprátá (%)
2014. IV. 1.	2,92
2014. V. 1.	2,92
2014. IX. 1.	2,92
2014. X. 1.	2,38
2015. I. 1.	2,21
2015. IV. 1.	2,21
2015. VII. 1.	1,80
2015. IX. 1.	1,53
2016. I. 1.	1,37
2016. VII. 1.	1,08
2016. X. 1.	0,91

Forrás: a Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az 1 éves IBOR¹⁰ kamatlábát tekinti kiindulási alpnak. Hiányos esetekben az EB saját jogkörében megállapítja a

referencia-kamatlábát, amelyet kamatfelárakkal módosít (21. táblázat – Kiegészítő táblák).

¹⁰ IBOR (Interbank offered rate) = pénzügyi bankközi kínálati kamat.

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

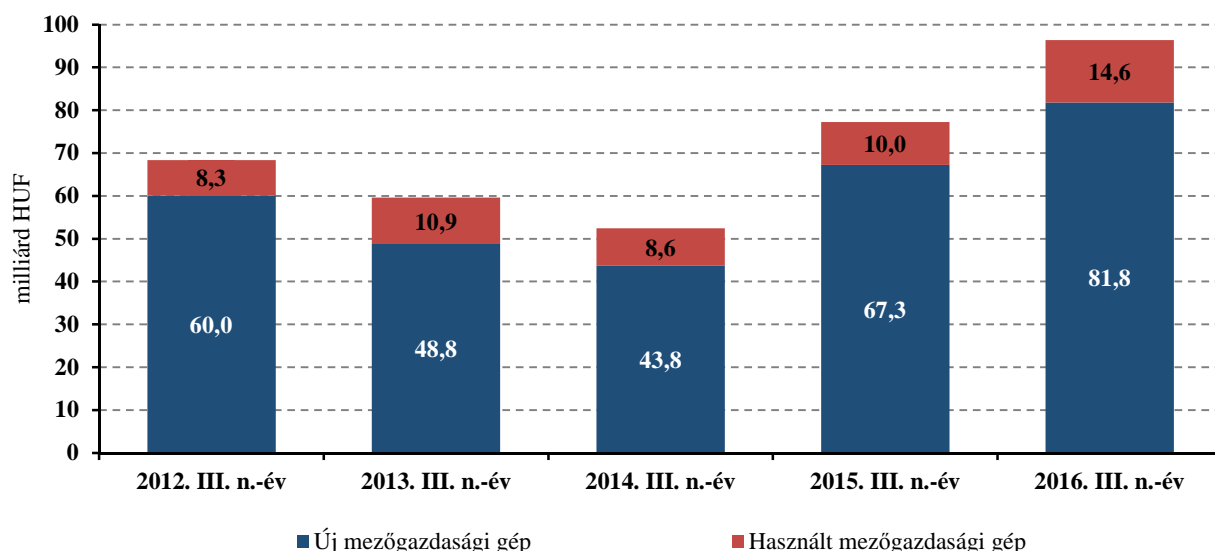
A lízingszövetség adatai szerint a lízingvállalatok 2016. szeptember végéig összesen 360 milliárd forint forrást helyeztek ki, ez a múlt év azonos időszakában elért 303 milliárd forinthez képest 19 százalékos növekedést jelent. A harmadik negyedévben a géplízing (agrár, építőipar, IT nélküli) esetében még dinamikusabb, 37 százalékos volt a növekedés, ami részben az alacsony kamatkörnyezetnek és a vállalkozások erősödésének is köszönhető. Szintén szerepe volt a bővülésben a Magyar Nemzeti Bank Növekedési Hitelprogramjának, ezen keresztül 88 milliárd forintot helyeztek ki a lízingcégek.

Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya – tőkekintlevősége – az

előző év harmadik negyedévéhez képest 24,8 százalékkal 96,4 milliárd forintra csökkent az aktuális negyedévben. Bár az állomány bővülése (22,6 százalék) éves szinten jóval elmarad az előző évi 47,4 százalékos emelkedéstől, ugyanakkor a lízingcégek által finanszírozott mezőgazdasági gépek állományának változása 2016 harmadik negyedévében is emelkedő maradt.

Az új mezőgazdasági gépek lízingjének állománya 21,6 százalékkal nőtt az előző év harmadik negyedévéhez képest, részesedésük továbbra is jelentős a használt mezőgazdasági gépekkel szemben, azaz állományuk 84,8 százalékot tett ki 2016 harmadik negyedévében (29. ábra).

29. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlevőségeinek¹¹ alakulása

Megjegyzés: A pénzügyi lízing állományának egy része az MNB társas vállalkozásainak hitelállományában is szerepel.

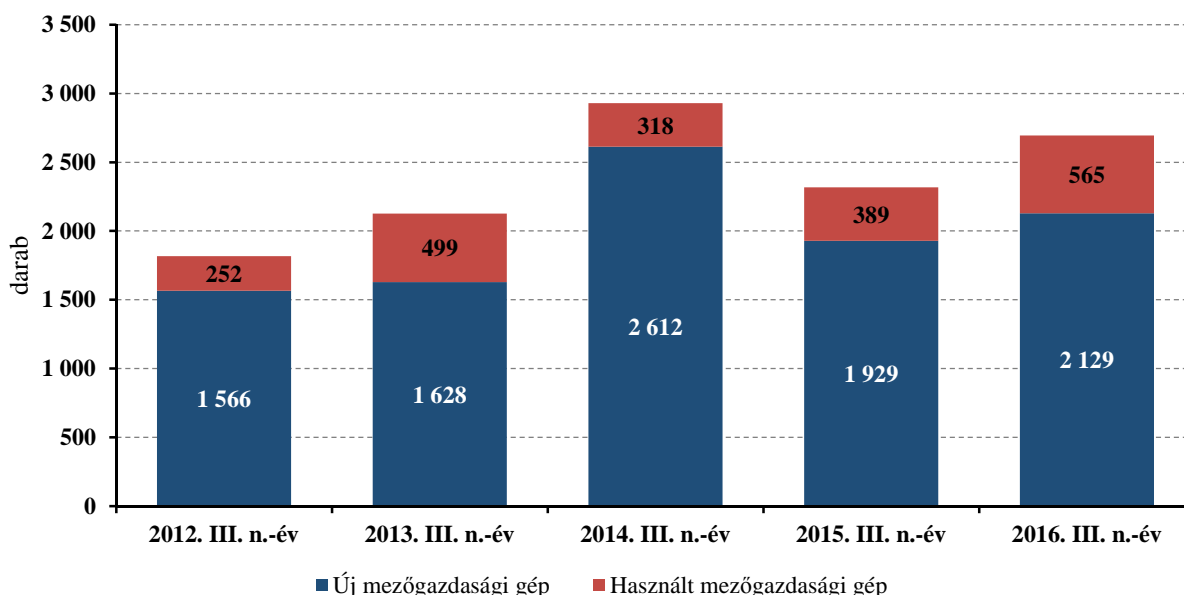
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

¹¹ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

Az előző év azonos időszakához képest emelkedett a megkötött lízingszerződések száma 2016 harmadik negyedévében, így az új és használt mezőgazdasági szerződések száma (2694) nőtt az előző év adatához

(2318 darab) képest. Míg az új mezőgazdasági gépekre kötött szerződések száma 10,4, addig a használt mezőgazdasági gépek lízingje 45,2 százalékkal nőtt az aktuális negyedévben (30. ábra).

30. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződésszámának éves alakulása

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

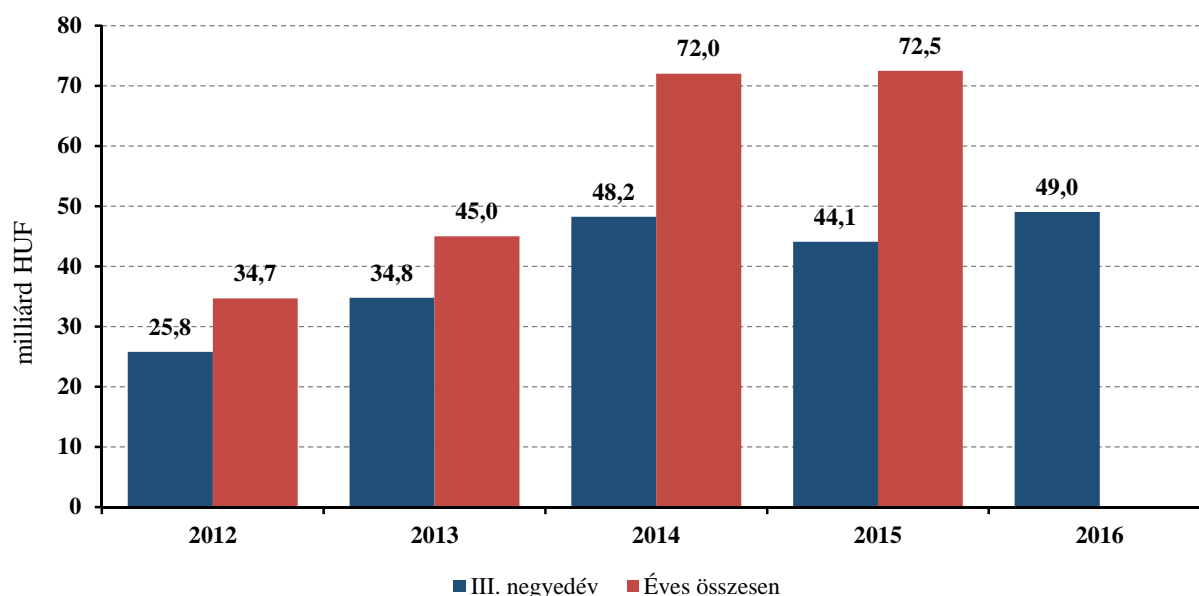
A lízingcégek által finanszírozott összeg¹² 11,3 százalékkal 49,0 milliárd forintra mérséklődött az előző év harmadik negyedévéhez képest 2016-ban. A teljes finanszírozási összegből 79,6 százalékos részesedéssel bíró új mezőgazdasági gépek lízingje 1,5 milliárd forinttal 39,0 milliárd forintra nőtt, a használt mezőgazdasági gépek finanszírozása 53,4 százalékkal 10,0 milliárd

forintra emelkedett az előző év harmadik negyedévéhez képest (31. ábra).

A finanszírozási összegben belül a pénzügyi lízing állománya 47,8 milliárd forinttal nőtt az aktuális negyedévben.

¹² A vonatkozó időszakban a finanszírozó és az ügyfél közötti szerződésben kikötött, folyósított, az ügyfél által elismert tőkerész forintban kifejezett értéke.

31. ábra: A lízingscégek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása

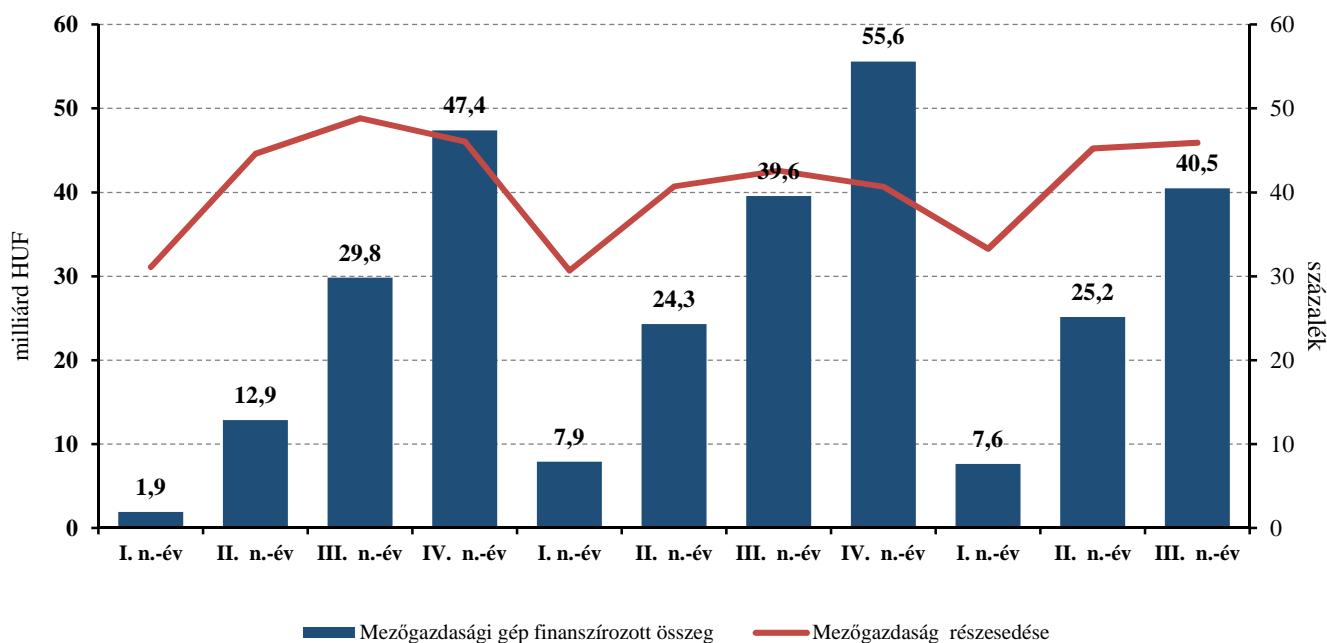
Forrás: a

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A beruházások finanszírozására kihelyezett 88,1 milliárd forint 45,9 százaléka a mezőgazdasági gépek finanszírozását jelentette az NHP keretében 2016 harmadik negyedévében. A kihelyezett 40,5 milliárd fo-

rint 3,4 százalékkal múlta felül az egy évvel ezelőtti értéket (32. ábra). A mezőgazdasági gépek NHP keretén belüli lízingfinanszírozásának növekedése a program sikerességét támasztja alá.

32. ábra: A lízingscégek mezőgazdasági kihelyezései az NHP keretében

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

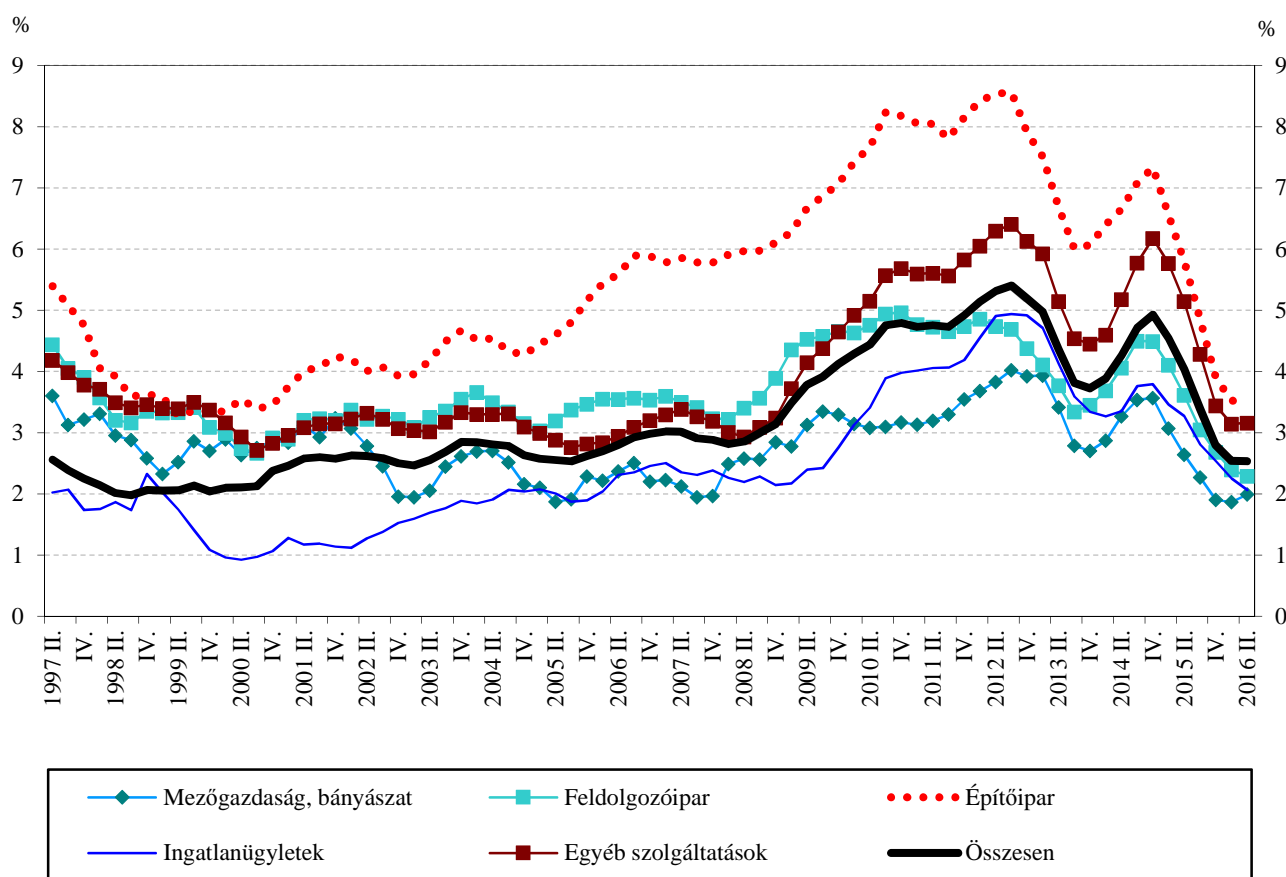

Ágazati csődráták

Az ágazati csődráta egy adott ágazatban csődeljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról. Az elmúlt öt év alapján megállapítható, hogy a nemzetgazdaság összesített csődrátája a 2016. második negyedévi 2,1 százalékos értékkel az egyik legalacsonyabb mutatónak tekinthető. A 2014. évi szabályozásmódosítás csökkentette a fantomcégek létszámát, így a működésképtelen vállalkozások kiesése megemelte a csődráta értékét 2014 közepétől. A piac tisztulása után az egyes nemzetgazdasági ágazatoknál fokozatosan

esett a ráta értéke. A 2015. és 2016. évi csökkenő tendenciájának hátterében a jövedelempozíciók javulása is áll, amit a kedvezményes hitelprogramok támogattak. A mezőgazdaság továbbra is a legkevésbé eladósodott ágazatnak számított, a csődráta értéke a 2016. év eleji értékhez képest 0,2 százalékponttal növekedve 2,1 százalékra zárta 2016 második negyedévében. A feldolgozóiparban a mutató ugyanezen időszakhoz képest 0,2 százalékpontot esve 2,3 százalék volt, így a nemzetgazdaság többi szakágazata között a második legalacsonyabb rátájú helyet foglalta el a mezőgazdaság után (33. ábra).

33. ábra: Ágazati csődráták

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2016. november

Kiegészítő táblák

21. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (kihelyezett állományok értéke 2016. IX. 30.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,04	9,83	0,02	0,02
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,61	2,99	0,25	0,25
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,04	0,02	0,66	0,46
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,00	0,43	0,43
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,35	0,25	4,16	4,16
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,61	11,53	0,27	0,21
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,00	16,76	0,37	0,18
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,26	3,89	0,00	0,00
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,11	0,00	0,00
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	3,30	2,68	19,72	14,97
Összesen	56,42	48,05	25,89	20,67

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

22. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (fennálló állományok értéke 2016. IX. 30.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság	Élelmiszeripar	Összesen
Családi gazdaságok hitelei saját	0,22	0,00	0,22
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	0,45	0,00	0,45
MNB Növekedési Hitelprogram	2,79	1,94	4,73
Programokon kívüli devizahitel	0,41	1,46	1,87
Programokon kívüli forint hitel	6,70	9,44	16,15
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	0,50	0,00	0,50
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	1,52	0,00	1,52
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	0,16	0,45	0,61
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020	0,26	0,00	0,26
Egyéb	0,52	1,17	1,70
Összesen	13,52	14,47	27,99

Megjegyzés: Az egyéb kategória a 200 millió forint alatti vállalkozások fennálló hitelállománya.

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

23. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	magas	általános	alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

